

Stenogramm

XIII Riigikogu, Riigikogu erakorraline istungjärk

Neljapäev, 16.07.2015, 13:00

Toimetatud

13:00 Välisminister Marina Kaljuranna ametivanne

13:00 Istungi rakendamine

13:02 Istungi rakendamine

1. 13:11 Peaminister Taavi Rõivase poliitiline avaldus

13:00 Välisminister Marina Kaljuranna ametivanne

13:31 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Presidendi s.a 15. juuli otsusega nr 667 on Marina Kaljurand nimetatud välisministriks. Järgnevalt kuulame ära välisminister Marina Kaljuranna ametivande. Palun!

13:31 Välisminister Marina Kaljurand

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja oma südametunnistuse ees. Töotan pühalikult jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale ning pühendada oma jõu Eesti rahva heaolu ja tuleviku kindlustamisele. (Aplaus.)

13:31 Esimees Eiki Nestor

Minister võib tööle minna ja meie saame jätkata.

13:00 Istungi rakendamine

13:31 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu erakorralist istungjärku, mille olen kokku kutsunud Eesti Vabariigi põhiseaduse § 68 ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 51 lõike 1 alusel Vabariigi Valitsuse ettepanekul Vabariigi Valitsuse taotletud ajal ja päevakorraga.

13:02 Istungi rakendamine

13:31 Esimees Eiki Nestor

Kõigepealt, austatud Riigikogu liikmed, kellel teist on soovi anda üle elnõusid või arupärimisi? Andres Herkel, palun!

13:31 Andres Herkel

Härra esimees! Lugupeetud peaminister! Lugupeetud kolleegid! Vabaerakonna fraktsioon leiab, et välisministri vahetus on igati õigustatud. Kuidas see õigustab ennast tulevikuvaates, eks me seda saame näha, aga igal juhul parimad soovid Marina Kaljurannale!

Tulenevalt sellest, et Taavi Rõivase peaministriks oleku ajal on ametis juba kolmas välisminister, esitavad seitse Vabaerakonna fraktsiooni liiget arupärimise, kus me püüame üldistada mitmeid

välispoliitikateemasid. Meie arvates on praegu valitsuse suur ülesanne üleeuroopaliste välispoliitiliste probleemide lahendamine. Me esitame need küsimused sedapuhku peaministrile, kes peaks nendes asjades järjepidevust hoidma. Me markeerime siin terve hulga teemasid. Venemaa agressioon Ukraina vastu ja Eesti tegevus Euroopa Liidus sellega seoses. Pagulaste probleem, selle selgitamine avalikkusele, võimalikud lahendused selleks, et Euroopat selle häda eest kaitsta, tegeldes ikkagi selle probleemi juurte ja põhjustega. Kreeka võlakriis ja selle teistesse riikidesse levimise ärahoidmine. Euroopa Liidu eesistumine, mida me peaksime juba ette valmistama, samuti välisestuse, Eesti majandushuvide kaitsmise ning idapartnerlusega seotud probleemid. Aitäh!

13:31 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

13:31 Andres Ammas

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Seitse Vabaerakonna liiget annavad üle eelnõu, mis ametlikus kõnepruugis kannab pealkirja "Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu". Inimkeeli seletades tahame muuta juunis vastuvõetud nn kobarseaduse ühte meie arvates kõige olulisemat punkti, mis käsitleb majutusasutuste käibemaksu. Meil on siht ja ettepanek see tehtud viga võimalikult kiiresti parandada. Kui nn kobarseaduse eelnõu menetlemisel olid paljud koalitsiooni kuuluvad Riigikogu liikmed meie hinnangul teatud mõttes survestatud ega saanud oma tegelikku tahet näidata, siis nüüd, kui me selle küsimuse siia eraldi arutada toome, on kõigil selleks võimalus. Aitäh!

13:31 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ei ole soove. Olen vastu võtnud ühe eelnõu ja ühe arupärimise. Palun vabandust! Vabariigi Valitsus, olge head!

13:31 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna üheksa seaduseelnõu. Esiteks, "Ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Islandi vahelise lepingu, milles käsitletakse Islandi osalemist Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ja Islandi kohustuste ühises täitmisel Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollil teisel kohustusperioodil" ratifitseerimise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Marko Pomerants. Teiseks, okupatsioonirežiimide poolt repressioonid isiku seaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust sotsiaalkaitseminister Margus Tsahkna. Kolmandaks, ühelt poolt CARIFORUM-i riikide ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide majanduspartnerluslepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Selle seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust välisminister Marina Kaljurand. Neljandaks, meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu. Viiesandaks, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nende kahe seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust tervise- ja tööminister Rannar Vassiljev. Kuuendaks, raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Seitsmendaks, väärtpaberituru seaduse muutmise seaduse eelnõu. Kaheksandaks, Eesti Vabariigi valitsuse ja Hiina Rahvavabariigi valitsuse vahelise tulumaksuga topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise lepingu muutmise protokollil ratifitseerimise seaduse eelnõu. Üheksandaks, osamaksete ühtsesse kriisilahendusfondi ülekandmise ja ühiskasutusse võtmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Eelnimetatud nelja seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Sven Sester. Aitäh!

13:31 Esimees Eiki Nestor

Nii, olen vastu võtnud kümme seaduseelnõu ja ühe arupärimise. Nendega toimetame edasi kodu- ja töökorra seaduse alusel.

Üks teade on ka. Pärast täiskogu istungi lõppu toimub siin istungisaalis Väikese väina elukeskkonna tervendamise toetusrühma asutamiskoosolek. Selle kokkukutsuja on Hannes Hanso.

Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohal on 92 Riigikogu liiget, puudub 9. Järelikult on erakorraline istungjärk otsustusvõimeline. Erakorraline istungjärk toimub taotleja kehtestatud päevakorraga, aga Riigikogul on vaja kehtestada ajagraafik. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 52 kohaselt teeme seda hääletuse teel. Panen hääletusele Riigikogu juhatuse ettepaneku töötada ilma vaheajata kuni päevakorra ammendamiseni. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ajagraafiku kehtestamise poolt oli 86 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Ajagraafik on kehtestatud.

1. 13:11 Peaminister Taavi Rõivase poliitiline avaldus

13:31 Esimees Eiki Nestor

Asume meie päevakorrapunkti käsitlemise juurde. Tuletan teile meelde kodukorrasedust. Kõigepealt on peaminister Taavi Rõivase poliitiline avaldus (kuni 30 minutit), seejärel tulevad küsimused. Kodu- ja töökorra seaduse § 155 lõige 4 annab igale Riigikogu liikmele võimaluse esitada ettekandjale ühe küsimuse. Sellele järgnevad läbirääkimised, kus saavad osaleda fraktsioonide esindajad. Palun, peaminister Taavi Rõivas!

13:31 Peaminister Taavi Rõivas

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Ma tänan teid võimaluse eest jagada teiega kuuma poliitikasuve kõige olulisemaid teemasid! Enne veel, kui me räägime kodustel ning päevakajalistel teemadel, vaadagem viivuks suuremat pilti. Vaadagem Euroopat meie ümber koos tema tugevuste ja muredega ning kuidas see kõik Eestit ja Eesti inimesi mõjutab.

Koalitsiooni ja opositsiooni risti vastupidised hoiakud meie maailmajao valusaimatel päevateemadel näitavad igaühele, kust läheb Eesti tänases poliitikas kõige teravam veelahe. Need näitavad selgelt, miks kannavad ühises liidus Eesti juhtimise vastutust just ühed erakonnad ja mitte teised. Selleks piirijooneks on Eesti esmaste julgeolekuhuvide ja geopoliitilise asukoha mõistmine – küsimus tugevast ja ühtsest või killustatud ja nõrgast Euroopast. See on ühtlasi küsimus Euroopa ühisväärtuste jagamisest, küsimus avatusest ja sallivusest, küsimus enesekindlusest ja usust Eesti võimesse avatud ja euroopaliku ühiskonnana tänapäeva läbipõimunud maailmas edukalt toime tulla.

Mõned kommentaatorid püstitasid esmaspäeva hommikusse veerenud ja kompromissiga lõppenud euroala tippkohtumise järel küsimuse, kas Kreeka kaotas nüüd oma iseseisvuse. Just nagu tähendaks iseseisvus võimalust teha vaid meeldivaid ja populaarseid asju ning mitte vastutada. Vastupidi, iseseisvus tähendab võimalust, võimet ja ennekõike vastutust teha seda, mida peab tegema. See tähendab otsustamisvõimet ennekõike selle üle, kas olla või mitte olla. See valik on olemas ka kuristiku serval, edasi tulevad juba loodusjõud. Kreeka peaministri tõeline valik seisnes selles, kas olla ja teha neidsamu asju euroalas või sellest väljas.

Kreeka valitsusel oli ja on see otsustusvõime täiesti olemas, isegi kui rahva ja riigi tulevikuga mängimine on äärmiselt vastutustundetu. Majandusloogika eiramine ei saa olla pikalt edukas, faktid saavad su lõpuks ikka kätte. Olgu meenutatud, et veel möödunud aasta lõpus oli Kreeka eelmise valitsuse juhtimisel tehtud reformide tulemusel eelarvega juba primaarülejägis ja suudeti naasta turule. Tänavuseks aastaks prognoositi 0,5%-list kasvu ja kõik viitas sellele, et lahendus on küll väga raske, aga võimalik. Täna on aga uuesti jõutud seisu, kus me räägime ettevaates juba 2–4% suurusest majanduslangusest.

Samal ajal on ka pangandussektori olukord järsult halvenenud: Kreekas on kapitalikontrollid, pangad on suletud, refinantseerimise kaotamine turul on viinud pangad täielikku sõltuvusse Euroopa Keskpanga erakordsest likviidsusabist. Pangad vajavad ilmselgelt täiendavat rekapitalizeerimist. Nii et meditsiinilisi termineid kasutades võib öelda, et Kreeka majandus on ühendatud kunstliku vereringe külge. Valimised võitnud parteide populistlikud eksperimendid ja viivitamine on põhjustanud selle, et viimase julgustuslaenu saamise asemel astus Kreeka pika sammu ajas tagasi. Poole aasta eest on Kreeka valitsus suutnud rahvale esitada juba arve, mis on hinnanguliselt võrdne võimaliku abipaketi oletatava

mahuga või isegi sellest suurem.

Te võite selle eelneva jutu tõttu küsida, kui kindlad me saame siis olla selles, et kreeklased suudavad selle kõigega lõpuni minna ja ühtlasi oma võlad kustutada. Kahtlemata on selge, et Kreekal tuleb reformide ja kärbeta raske tee uuesti jalge alla võtta ning teekonna tõusunurk on seekord veel järsem, kui see oli enne. Me arutame siin täna uue reformikava ja abipaketi väljavaadet ainult seetõttu, et Kreeka valitsus otsustas kuristiku servalt tagasi keerata ja andis selgelt mõista, et soovib euroalas jätkata, ning lubas selleks omalt poolt ka kõik vajaliku teha. Kreeka suutis ööl vastu tänast jõuda esimese verstepostini, kui võttis parlamendis kolme neljandiku rahvasaadikute toel vastu esimesed seadused, et saaks alustada läbirääkimisi. Lähapäevil peab ta suutma jõuda ka järgnevate sammudeni. See on Kreeka esimene hädavajalik samm usalduse taastamiseks. Võime ühendada kriitilisel hetkel valitsuse ja opositsiooni jõud on märgilise tähtsusega. Te võite nüüd küsida, aga mida meie sellest saame. Kas poleks lihtsam ja kasulikum lasta Kreeka majandusel kokku kukkuda ja sel riigil euroalast lahkuda? Hästi lihtne oleks öelda, et mingi minema, meile pole neid vaja. Meie ju saame oma rahaasjadega hakkama! Selline seisukoht oleks küllap populaarne, aga see oleks ka erakordselt lühinägelik. Kreeka euroalast lahkumise ainuüksi rahaline kahju Eestile oleks mõõdetav sadades miljonites eurodes ning see rahaline kahju oleks vaid jäämäe veepealne osa. Märksa suuremat ohtu tuleb näha Euroopa ühtsuse murenemises, euroopalike ideaalide põrumises. Populistid ei oleks kunagi suutnud Euroopa Liitu luua ning hoida. Sildu põletada on ju väga palju kergem kui neid ehitada. Sellel otsusel oleks otsene negatiivne mõju ka meie julgeolekule. Maksejõuetu ja täiesti ettearvamatu käitumisega riiki saaksid väga kergelt haavata igasugused välismõjud, ka sellised, mis ohustavad otseselt nii Eesti kui ka teiste liitlaste julgeolekut. Mitte keegi meist ei sooviks ju näha Euroopa Liidu ja NATO laua taga riiki, mis on sõltuvuses mõnest vaenulikust riigist. Aga just selline oht tekiks, kui me Kreekale otsustavalt selja pööraksime.

Me ei tohi kunagi unustada, et kui Euroopa üksteise muredele selja pöörab, üksteise vastu pöörab, on Eesti iseseisvus siin läänemaailma ääre peal esimeste ohvrite hulgas. Ma pean väga oluliseks, et meie liitlaskuhted püsivad tugevad ning me ei keera Euroopa poliitilist protsessi tagasi. Aga olgu veel kord öeldud ka neile, kes suurt pilti näha ei taha või ei suuda, et ka ainult küüniliselt ja pragmaatiliselt võttes oleks Kreeka väljumine euroalast Eestile suur kaotus. Kaotus sadade miljonite eurode ulatuses. Kokku võttes: Kreeka valitsuse ja parlamendi lähiaja otsustest sõltub väga palju nii Kreeka kui ka kogu Euroopa ja Eesti jaoks.

Lugupeetud rahvasaadikud! Väga palju pühendumust nõuab meilt kõigilt ka Vahemere pagulaskriisi lahendamine. 1945. aastal heaks kiidetud ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni artikkel 14 ütleb, et iga inimesel on õigus tagakiusu eest varjupaika otsida teistes maades ja seda varjupaika ka kasutada. Eestis ei pea vist küll kellelegi selgitama, kui oluline see õigus on ja kui oluline see oli Eesti inimestele, kes jäid vaid paar-kolm inimpõlve tagasi sõja ja okupatsiooni tõttu ilma oma kodust, maast ja kodumaast. Ei olnud neil võõrsil hingeliselt lihtsam kui neil, kes siia jäid. Küllap oleks valdav osa neist võimaluse korral vahetanud võõra maa kojusõidupileti vastu. Karl Ristikivi võttis selle emotsiooni väga täpselt kokku oma luuletuses "Minagi olin Arkaadia teel".

Inimõiguste ülddeklaratsioonis viidatud õiguse tagab Euroopas muu hulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 18. Ühtsetel alustel toimiv varjupaigaõigus on ennekõike oluline selleks, et Schengeni ala ja Euroopa põhivabadused saaksid üldse toimida, et sisepiirikontrollideta alal oleks inimestel võimalik Euroopa sees vabalt liikuda ja töötada. Praegu paneb Euroopa õigus vastutuse ennekõike nendele riikidele, kellel on isikuga lähim seos. See tähendab, et kõige suurem vastutus on piiririikidel. Teatava piirini ongi selline ootus mõistlik, kuid tõsise kriisi tingimustes jääb liiga suur osa vastutusest eesliiniriikidele. Ainult piirivalvurite lisamisest ei ole ju kasu, kui inimesi ei saa tagasi saata. Seetõttu on Euroopa Komisjon pakkunud, et kõik Euroopa riigid võiksid võtta murdosa neist kaitset vajavatest inimestest oma tiiva alla. Sellega soovitakse ühtlasi vältida olukorda, mis põhjustaks piirikontrollide taastamise, Euroopa vabaduste tagasipööramise. Samuti väljendatakse nii solidaarsust vahetult Vahemerega piirnevate Euroopa Liidu liikmesriikidega.

Ma olen korduvalt rõhutanud, et Eestile komisjoni pakutud mehaaniline kvoot oli ebaproportsionaalne. Praegu siseministrite laual oleva lahenduskäigu aluseks on Eesti pakutud ning Euroopa Liidu asjade komisjonis kõigi Riigikogu fraktsioonide osalusel üksmeelse heakskiidu saanud mudel ehk proportsionaalne jaotus riikide suuruse alusel. Ma usun, et ilma igasuguse hüsteeria ja paanikata suudab Eesti need paarsada inimest paari aasta jooksul vastu võtta. Sise- ja Sotsiaalministeerium valmistavad ette tegevuskava, et olla valmis Eestisse tulevate inimeste integreerimiseks ning tööle

aitamiseks. Peale Euroopa Liidu rahaliste ressursside peab meil olema ka sisuline valmisolek, st spetsialistid ja läbimõeldud plaan.

Inimlik kaastunne, üldhumanistlikud väärtused ja ka solidaarsus meie liitlastega on pagulaste teema puhul loomulikult juhtmotiivid. Ma lõpetan aga selle teema siiski Sten Tamkivi sõnadega, et innovatsiooni vältimatu eeldus on tolerants teistsuguse vastu. Kui me tahame olla tänapäevane arenev riik, on vältimatu, et me ei piirdu vaid homse maailma uute tehnoloogiate kiire omaksvõtuga. Meie uudishimu ja maailmapilti peavad rikastama avatud suhtumine erinevatesse ideedesse ja vaatenurkadesse. Seda enam peame üritama suhtuda austusega nende kandjate "teistsugususse", kui see ei hälbi, loomulikult, meie ühiselu reeglitest. Rassismil ega ükskõik millisel teisel vihal ei ole aga mitte mingisugust õigustust ega ka kooskõla meie enda ühiselu reeglitega. Lõppude lõpuks on ju inimene ise kõigi asjade mõõt.

Austatud Riigikogu! Astudes valimistejärgsest kriitikavaba saja päeva ajastust kriitikaküllasesse perioodi, on mul südamel veel üks suur mure. See on mure Eesti poliitilise kultuuri pärast. Kui Eestis on seni kombeks olnud, et välispoliitika valdkonnas, kus riigi ühtne esindamine on esmatähtis, on tavaliselt hoitud suuremat ja laiemapõhjalist konsensust, siis nüüd on see kohati asendunud ässitamise, ussitamise ning odava sisepoliitilise punkti või reitingu kangutamisega.

Ma loodan väga, et meie välispoliitika aluspõhimõte "Mitte kunagi enam üksi!" ei vaju lõpuks samuti mustvalgesse populismisohu. Hammurabi koodeksi põhimõttel "silma silma ja hammas hamba vastu" toimiv Euroopa ei oleks selle kodanikele ega ka selle liikmesriikidele mõistetav. Populismile populismiga vastamine teeb sama välja. Arvamusküsitluste ja internetikommentaaride põhjal riiki juhtides jõuame väga kiiresti ummikusse. Eesti ei peaks endale kunagi lubama hetkeemotsioonil, rahva tahte illusoorsele väljendusel ja poliitilisel mustkunstil rajanevat valitsemist. Näivusel rajanev riik võib ka ise hõlpsasti muutuda vaid illusiooniks ja lõpuks ehk lausa nii sõltumatuks, et temast üldse midagi ei sõltu. Kui Euroopa kaotab kompromisside tegemise võime, siis kaob ka Euroopa ise.

Seepärast teen ma täna siin kõikidele poliitilistele jõududele üleskutse muuta Eesti poliitilist kultuuri vastutustundlikumaks ning riigimehelikumaks. Uskuge, valijad hindavad seda märksa enam kui tuulelipu moel iga iiliga kaasaõõtsumist.

Austatud rahvasaadikud! Vastutustundlikkust ja pikaajalist vaadet on meile vaja ka sellepärast, et tulla toime oluliselt muutunud julgeolekuolukorraga. Kuigi viimastel kuudel on Euroopa põhitähelepanu olnud pööratud Kreekale ja Euroopa migratsiooniprobleemidele, ei tohi ega või me unustada, et siinsamas Euroopas, meie piiride vahetus läheduses, käib ikka veel sõda, juba üle poolteise aasta. Sõda Ida-Ukrainas jätkub, see ei ole hoogu maha võtmas ega lõppemas.

Me peame jätkama poliitikat, mis on seni hästi veennud Venemaad, et Lääs ei unusta tehtut. Kuigi mõnele võib tunduda, et Venemaa käitumine ongi uus normaalsus, on Eesti moraalne kohus seista selle eest, et Euroopa ei kaota sanktsioone senikaua, kuni Venemaa on hakanud täitma kõiki rahvusvahelisi kokkuleppeid, ehk senikaua, kuni Krimm pole Ukrainale tagastatud. Euroopa peab jätkama hinna üleskrüvimist nende vahenditega, mis meil on, veenmaks, et selline tegevus Ukrainas on Venemaale endale kahjulik ning sekkumise hind on talle endale kõrge.

Me peame jätkama Ukraina veenmist, et Ukraina rahva valitud tulevik, mis rajaneb demokraatial, õiglusel ja vabakaubandusel, on õige. Peame toetama eelkõige majandust, sotsiaalset stabiilsust, elukvaliteedi normaliseerumist. Peame nii poliitiliselt kui ka praktiliselt toetama Ukraina läänesuunalist integratsiooni, olgu selleks valdkonnaks siis viisavabadus, juurdepääs haridusele või Ukraina kaitseväge meedikute väljaõpe. Me peame jätkama iseenda ja meie regiooni heidutushoiaku tugevdamist. Seda on valitsus saja esimese päeva jooksul ka teinud.

Peaaegu aasta tagasi, möödunud sügisel NATO Walesi tippkohtumisele minnes rõhutasin ma, et Eesti julgeolekule on fundamentaalse tähtsusega kolm elementi: liitlaste kohalolu, varustuse eelpaigutus ja kaitseplaneerimine. Ma olen väga tänulik meie Põhja-Ameerika ja Euroopa liitlastele nende solidaarsuse ja sõjalise kohaloleku eest. Mul on hea meel, et Eestis ja lähiregioonis on sellel aastal väljaõppes – maal, meres, õhus ja küberruumis – osalenud rohkem liitlasvägede sõdureid kui eales varem.

Kuu aega tagasi käivitasime Kaitseväge peastaabi territooriumil NATO staabieleменти, kus käsikäes Eesti kaitseväelastega hakkavad NATO kiirreageerimisüksuste vastuvõtmisega tegelema liitlased USA-st, Hollandist, Kanadast, Norrast, Poolast, Prantsusmaalt, Saksamaalt, Suurbritanniast ja Ungarist. Võidupühal Eestit külastanud USA kaitseminister kinnitas, et USA tehnikat ja varustust hakatakse eelpaigutama NATO piiri riikidesse. See on oluline samm edasi Eesti turvalisuse tugevdamisel. Selline solidaarsus ja ühiste väärtuste eest seismine on teinud NATO-st kõige võimsama sõjalise alliansi, mille

ükski liige ei ole 66 aasta jooksul langenud sõjalise agressiooni ohvriks. Me liigume õiges suunas. Palju on tehtud, aga palju on veel ees, sest Eesti julgeolek on miski, mis pole kunagi täiuslikult tagatud. Meie riigikaitse ei saa kunagi valmis, me jätkame selle tugevdamist riigisiselt ja koos liitlastega.

Hea Riigikogu! Te teate küllap hästi, et kui jutt läheb julgeolekule, Eesti iseseisvuse kaitsmisele, siis ma kipun hoogu sattuma. Tunnistan, et ma võtan seda teemat kirega, ja kinnitan, et ka edaspidi on Eesti julgeolek minu juhitava valitsuse kindel prioriteet.

Loomulikult on ametis oleva valitsuse olulised eesmärgid ka ergutada majanduse ja sissetulekute kasvu ning toetada lastega peresid. Aga siin ei jookse veelaha Eesti erakondade vahel mitte eesmärke, vaid üksnes vahendeid pidi. Ühed poliitikad lihtsalt töötavad ja kulutavad vähem maksumaksja raha, teised jälle kulutavad palju, aga ei tööta üldse, no tee või tina. Mõni poliitika on sedavõrd kulukas, et võib viia pankrotti kogu riigi.

Kreeka on teinud nende poliitikate vahel vahetegemise paljudele piltlikul kujul ilmselt märksa lihtsamaks. Riigi makstavad toetused ja riigi kogutav maksutulu peavad kokkuvõttes olema tasakaalus. Kas tasakaalutuse, võlgu elamise ja tulevaste põlvete arvel kulutamise propageerijad tahaksid seista täna koos kreeklastega Ateenas pangautomaadi ees järjekorras? Kes teist, armsad kaasmaalased, tahaks seda teha Tallinnas? Kas te tahaksite elada riigis, kus teie pension on paberil küll suur, aga seda pole kuude kaupa võimalik teile välja maksta? Vaevalt.

Valitsus on kõvasti sarjata saanud küll selle eest, et jätkasime seni kasvu toonud poliitikat, küll selle eest, et võtsime iseenda kavandatud saja päeva programmi tõsiselt. Aga Eestis tõusevad järgmisel aastal nii pensionid kui ka lapse- ja toimetulekutoetused. See raha on riigieelarves sada protsenti olemas ja jõuab vääramatult ka kontodele.

Esimese saja päevaga on valitsus langetanud – ja teie abiga seaduseks vorminud – otsused, mis vähendavad nii tööinimeste kui ka pensionäride maksukoormust, tõstavad juba nimetatud toetusi ning tagavad kindlustunde, et Eesti on hästi kaitstud. Peale selle oleme paika pannud plaanid nii üksi elavate pensionäride toetamise skeemi kui ka üksikvanemate elatisfondi loomiseks. Oleme käised üles käärinud ning teinud ettevalmistusi ka reformiks, mida on 20 aastat püütud ellu viia, kuid seni tulemusteta.

Esimesed sada päeva on vaid suurendanud meie usku, et omavalitsusreform on võimalik. Ka töövõimereformiga oleme astunud sammu edasi. Ma pean väga oluliseks, et kõik tööd teha soovivad Eesti inimesed oleksid ka päriselt tööturule oodatud.

Koalitsioonilepe sisaldab väiksemaid ja suuremaid Eesti riigi reforme ja reformikesi kõigiks järgnevaiks neljaks aastaks. Valitsusliidu on moodustanud kolm tõsiselt võetavat erakonda. Partnererakondade värsked mandaadiga esimehed on mulle kinnitanud, et nad võtavad ka ülejäänud programmi täitmist niisama tõsiselt, nagu me võtsime seni saja päeva programmi täitmist. Ma olen kindel, et häid uudiseid jagub seetõttu edaspidi nii ettevõtjatele ja töötajatele kui ka pensionäridele, nii tänastele kui ka tulevastele lastevanematele, nii haldusreformist kui ka erastamisest unistavatele liberaalidele.

Valitsuskoalitsioon on edaspidigi valmis arutama aga ka uusi ideid, mis aitavad Eestit paremini kaitsta, Eesti peredel kasvada ning Eesti ettevõtetel ja tööinimestel karmis rahvusvahelises konkurentsisis rohkem teenida. Me oleme selgelt välja öelnud, millised on valitsusliidu suured eesmärgid, ning kõik ideed nende eesmärkide täitmiseks on oodatud. Valitsuse tegevusprogrammi osaks saavad need ideed siiski üksnes kolmel tingimusel. Esiteks, need poliitikad peavad töötama. See tähendab, et need mitte üksnes ei kõla ilusasti, vaid inimkäitumise teadaolevaid seaduspärasusi arvestades võimaldavad seatud eesmärke ka praktikas saavutada. Valitsus on kindlasti huvitatud Eesti parimate sotsiaalteadlaste rahvusvahelise teadmise kaasamisest pakutavate poliitikate võimaliku tulemuslikkuse hindamisel. Teiseks, need poliitikad ei tohi viia Eesti riiki aastate pärast pankrotti. See tähendab, et need poliitikad on ka aastate pärast Eesti töötavatest inimestest koosnevale maksumaksjate vähenevale kogukonnale majanduslikus mõttes jõukohased. Kolmandaks, kahe esimese punkti täitmise hindamisel peab kolme partnererakonna vahel valitsema konsensus.

Austatud Riigikogu! Kõigile neile, kellele on Eesti ja Euroopa tulevik tähtis, saab ennustada tõisele suvele järgnevat tõist sügist. Jõudu meile kõigile! Aitäh!

14:34 Esimees Eiki Nestor

Riigikogu liikmetel on nüüd võimalik esitada küsimusi. Tuletan meelde, et ette on nähtud üks küsimus liikme kohta. Mihhail Stalnuhhin, palun!

14:34 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Härra peaminister! Mõni aeg tagasi oli "Aktuaalses kaameras" üks uudis Ida-Virumaal sügisel eesseisvate koondamiste kohta. See oli üsna pahatahtlik saatelõik, sest sinna videoritta oli monteeritud ka kaadreid mässulisest Ida-Ukrainast. Kuna ma ei usu, et ERR-is töötavad debiilikud, kes ei tee vahet Ukrainal ja Eestil, siis oli see kas loll nali, mida ei saa andestada, või teadlik provokatsioon, mis külvab vaenu ja viha. Kuna ERR on teie juhitava valitsuse valitsemisalas, siis tahan mina ja tahab Ida-Virumaa teie käest väga teada saada, kes pani selle saatelõigu kokku ja kuidas on neid inimesi selle, tunnistame, lausa idiootliku provokatsiooni eest karistatud.

14:34 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Väga hea küsimus. Ma kõigepealt rõhutan, et ERR ei ole ei valitsuse ega kultuuriministri valitsemisalas. ERR on saadete sisu tootmisel täiesti sõltumatu. Oleks ilmvõimatu, et keegi poliitikutest asuks nende edastatavat sõnumit mõjutama, seda enam, et Eesti on meediavabaduse poolest maailma absoluutses tipus. Aga ka minul on kodanikuna oma arvamus. Ma ütlen, et selle paralleeli toomine selles uudislõigus oli erakordselt ebaõnnestunud.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Heimar Lenk, palun!

14:34 Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Jäi üsna ebaselgeks, mida te oma tänase üsna üleolevas toonis esitatud avaldusega meile või Eesti rahvale öelda tahtsite. Ma pisut kergendan teie olukorda. Võib-olla te selgitate, mis on teil saja päevaga õnnestunud ära teha. Ma ei ole tähele pannud, et Eesti rahva elatustase oleks tõusnud. Te räägite pensionide tõstmisest, aga see mõni protsent tõusu oli seaduses lihtsalt ette nähtud. Me oleme ikkagi pensionide suuruse poolest Euroopa Liidus üks viimaseid. Palgavaesus kestab. Siin juba räägiti tööjõuprobleemidest. Võib-olla te leiate ka midagi niisugust, mille kohta saaks öelda, et te tegite selle ära ja olete nüüd rahva usaldust õigustanud. Peale selle langeb valitsusparteide populaarsus pidevalt ja kolinal. Milles väljendub see edu, millest te nii üleoleva ja väga optimistliku tooniga rääkisite? Mulle jäi see ebaselgeks.

14:34 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma usun, et peab tugevalt pingutama, selleks et minu tooni üleolevaks pidada, aga kui keegi nii tundis, siis olgu kinnitatud, et seda mul kindlasti plaanis ei olnud. Kui vaja, olen valmis vabandust paluma selle eest, kui minu toon ja häälekõla kellelegi ei meeldi.

Aga nüüd asja juurde. Kõigepealt sellest, mida oleme teinud, et Eesti riik oleks veel paremini kaitstud. Meil on järgmiseks neljaks aastaks reaalselt olemas kindlus, et enam kui 2% SKT-st on meil võimalik kulutada Eesti riigi kaitsele. See on kirjas riigi eelarvestrateegias, see on seal must valgel olemas. Lisaks on valitsus teinud ühekordsed otsused enam kui 40 miljoni euro kasutamiseks, mis aitavad liitlaste kohalolekut Eestis põlistada ja suurendada. Viimase poolteise aasta kõige suurem muutus Eesti julgeolekus on olnud see – loomulikult peale selle, mis toimub väljaspool Eestit –, et nüüd on uus normaalsus, kui meie liitlased NATO-st on siin füüsilisel kohal. Ka nende saja päeva jooksul oleme teinud mitu otsust, mis on seda olukorda veelgi parandanud. Lisaks, sisejulgeoleku tugevdamine. Valitsus on teinud otsuse eraldada raha Eesti idapiiri väljaehitamiseks. Juba esmaspäeval saab valmis Narva uus piiripunkt, mis on turvalisem ja suurema läbilaskevõimega. Järgmisel aastal on meil plaanis idapiiri väljaehitamist väga jõuliselt jätkata. Me oleme selleks eraldanud 20 miljonit eurot, mis on Eesti piiri väljaehitamisel pretsedenditult suur summa. See kõik aitab palju paremini Eesti piiri valvata ja kaitsta.

Me oleme üheskoos parlamendiga seadustanud nii sotsiaalmaksu vähenemise kui ka tulumaksuvaba miinimumi suurenemise ja madalapalgaliste inimeste toetamise. Seaduseks on saanud ka see, et järgmisest aastast tõuseb toimetulekupiir 130 eurole. See puudutab neid inimesi, kes kõige rohkem abi vajavad. Eesti ühiskonnas vajavad abi ka üksikvanemad, kelle lapse teine vanem elatisraha ei maksa. Kinnitasime täna valitsuses tegevusplaani, kuidas nende inimeste probleemi lahendada ja alustada juba vähemalt kümme aastat plaanis olnud elatisabifondi loomist. Üksi elavad pensionärid on samuti grupp, kelle elu on läinud raskeks, kui abikaasa kõrvalt ära on kadunud. Ka nendele oleme mõelnud. Meil on väljatöötamisel toetuskeem, mis nende toimetulekut parandab. Esimese lapse toetus kasvab järgmise nelja aasta jooksul 60 euroni ja kui peres on kolm last, siis kolmanda lapse jaoks on võimalik saada juba

300 eurot. See hakkab kehtima 1. juulist 2017. Kõik need otsused on seadusena vastu võetud. Me oleme astunud samme selleks, et majandus kiiremini kasvaks. Toon näiteks mikroettevõtete halduskoormuse vähendamise. Neid samme on väga-väga-väga palju. See, et pensionid tõusevad, on tõesti seaduses kirjas, aga see sõltub otseselt majanduskasvust. Selle nimel, et majandus kasvaks, peab valitsus tegema koostöös Eesti ettevõtetega väga pingeliselt tööd. Selle nimel tuleb pingutada, iseenesest see ei juhtu, keskkond peab hea olema. Nii et päris mitu sellist otsust, mis Eesti majanduskasvule positiivselt mõjuvad, on juba vastu võetud või lähiajal plaanis vastu võtta. Ka haldusreformi või omavalitsusreformi esimesed ettevalmistused on liikunud graafikus, isegi natuke graafikust ees. Minister Arto Aas on väga tõsiselt selle teema käsile võtnud. Mul on hea meel, et see ei ole ainult valitsuse asi. Valitsuses on kolmel erakonnal ühesugune arusaam, aga laua taga eksperdigrupis või valitsuskomisjonis on olnud ka teie erakonna esindaja ja temagi on neid põhimõtteid toetanud. Mul on siiralt hea meel, et Eesti ühiskonnas on küsimusi, mille lahendamisel on võimalik üksmeelt leida ka üle koalitsiooni ja opositsiooni joone. Suuri reforme tehes on sellest väga palju tuge. Nii et neid asju, mida on saja päeva jooksul tehtud, on küllalt palju. Me seadsime endale väga ambitsioonikad eesmärgid. Praeguseks on 84% kõikidest sajaks päevaks ettenähtud ülesannetest juba täidetud. Täna õhtuks on see protsent ilmselt suurem, sest mitmed teemad tulevad veel täna kabinetis otsustamisele. On ka neid asju, mille arutamise oleme otsustanud nädala või paari võrra edasi lükata, sest mõni detail vajab veel täpsustamist, aga needki saavad lähinädalatel tehtud. Nii et plaan täidetakse ligi 100%.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

14:34 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Austatud peaminister! Te rääkisite väga palju suurest pildist, Euroopast ja Kreekast, aga minu arust peaks suuremat pilti vaatama ka Eestimaal. Ida-Virumaa kuulub täpselt samuti sellesse suurde pilti. Ma arvan, et mitmesaja, ligi tuhande töökoha kadu on seal täielik katastroof. Kui me koondamisest Nitroferdis teadsime juba ette, siis koondamisse riigiettevõtte Eesti Energia Estonia kaevanduses oleks pidanud ikkagi väga tõsiselt suhtuma ja vaatama, mis seal tulevikus saama hakkab. Me teame, et niigi on see üks kõige suurema töötusega piirkondi ja loomulikult on ka vaesus seal suur. Mina arvan, et siin on tegemist julgeolekuohuga, sest kui inimestel ei ole tööd ega raha, siis tekivad pinged ja need võivad kasvada plahvatuslikuks. Mida te olete ette võtnud, et seda kõike vältida? Öelge palun ka seda, kas Eesti on ikkagi hästi kaitstud, nagu te olete öelnud!

14:34 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma alustan sellest, et minu meelest on kohatu näha Eesti inimestes Eestile julgeolekuohtu. Aga olgu see teie hinnang. Sellesse, et Nitrofert ja mitmed teised ettevõtted on teinud ümberstruktureerimisel raskeid otsuseid, tuleb loomulikult väga tõsiselt suhtuda. Ma tean, et töötukassa on väga põhjalikult ka selleks konkreetseks koondamiseks valmistunud. Eesti Töötukassa reservides on, kui ma peast õigesti ütlen, üle 600 miljoni euro, selleks et tööpuuduse leevendamiseks tegelda ja nendele inimestele töökohti leida, samuti selleks, et maksta neile hüvitisi ja toetusi, mis on ette nähtud.

Ma tean, et tervise- ja tööminister Rannar Vassiljevil on juba järgmise nädala alguses kohtumised Nitroferdis ja mitmes teises ettevõttes. Ma tean, et majandus- ja taristuminister Kristen Michal on juba arutanud mitme tööstusettevõttega, millised on nende tulevikuplaanid uute töökohtade loomisel. On avalik info, et Viru Keemia Grupil on plaanis mitusada inimest tööle võtta. On teada, et mitmed tööstuspargid, mis on riigi osalusel Ida-Virumaal loodud, kavatsevad selle aasta lõpuks luua kuni 500 töökohta. Ma ise olen viimase saja päeva jooksul käinud tööstusettevõttes, kes soovib luua umbes 250 töökohta endise Baltijetsi territooriumile. Nad ootavad, muuseas, linnavalitsuselt märksa kindlamat seisukohta, kas ka edaspidi on linna poliitika see, et seal piirkonnas võib tööstusele pühenduda. Kui linn oleks valmis selle kinnituse neile andma, siis oleks ainult aja küsimus, millal need 250 uut töökohta – korraliku palgaga töökohta, muuseas – sinna luuakse.

Nii et iseenesest on see õige teemapüstitus. Nende teemadega tuleb tegelda. Kui inimestel on ikkagi mure ja piirkonnas osa ettevõtteid ukсед sulgevad, siis tuleb hoolitseda selle eest, et teistel ettevõtetel oleks võimalik uusi töökohti luua. Ma kinnitan teile, et juba selle aasta jooksul on mitmel Ida-Virumaal

asuval ettevõtte plaanis luua kokku tuhandeid töökohti. Eesti Energia tervikuna on ainuüksi viimaste aastate investeeringutega panustanud Ida-Virumaale 900 miljonit eurot. Auveres on Enefit-280 tehnoloogiat kasutav õlitehas ja uus elektriijaam – see on kokku 900 miljonit eurot. Mitte kuskil Eestis pole ligilähedaseltki nii suuri investeeringuid tehtud, kui seda on tehtud Ida-Virumaal. See loob Ida-Virumaale töökohti. ERM-i nimetatakse tihti sajandi ehituseks – ja põhjusega, ERM on seda nimetust väärt –, kuid rahalises mõttes on ERM-i ehitus 13 korda väiksem kui see, mis praegu toimub Ida-Virumaal ainuüksi Auveres.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Liina Kersna, palun!

14:34 Liina Kersna

Aitäh, austatud eesistuja! Hea peaminister! Ma tahan küsida Kreeka kohta. Kreekas on väga suur tööpuudus. Selleks, et saada uut abipaketti, peab Kreeka viima läbi tööturureforme. Mäletatavasti võeti siis, kui Eestis oli majanduskriis, meil suure lärmi saatel vastu uus töölepingu seadus, mis muutis meie tööturu oluliselt paindlikumaks. Täna on see seadus kehtinud juba kuus aastat. Kas teile on teada, milliseid tööturureforme Kreeka plaanib?

14:34 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, Kreekaga on kokku lepitud reformipakett, mis ei ole mõeldud mitte ainult selleks, et nad suudaksid oma võlgu teenindada, kuigi see on meie seisukohast võttes ju esmatähtis, vaid see pakett on ka selleks, et Kreeka ühiskond oleks kestlik ja nende majandus pööraks kasvule. Seal on kokku lepitud ka tööturureformid. See haakub mõneti eelmise teemaga, sest ka neil on plaanis tööturgu liberaliseerida, teha mitmeid muudatusi samas suunas, mida Eesti on juba teinud. Praegu näiteks kehtib Kreekas reegel, et kui tahta koondada üle 50 inimese, peab selleks olema valitsuse luba. Näiliselt on see väga populaarne nõue, sest võib ju loota, et siis jäävad koondamised ära. Aga tegelikkus on see – seda on meile Eesti kogemused õpetanud –, et kui inimesi on väga raske koondada, siis on ka inimesi tööle võtta väga raske. Tagajärg võib olla hoopis see, et ettevõtte, kes ei saa valitsuselt koondamiseks luba – see ei ole ometi poliitiline otsus, see on majanduslik otsus –, läheb hiljem pankrotti. Ka mina võtsin sel teemal viimasel euroala tippkohtumisel sõna. Ma ei rääkinud mitte niivõrd sellest, mida Kreeka tegema peaks, vaid sellest, mida Eesti teinud on. See, mida Eesti 2009. aastal tegi, liberaliseerides oma tööturuseadusi heas koostöös tööturu osapooltega, aitas igal juhul kaasa sellele, et Eestis väga suur olnud tööpuudus vähenes väga kiiresti. Õpikutarkus ütleb, et kui tööpuudus läheb kriisiajal kiiresti üles, siis alla peaks ta tulema märksa laugema nurga all. Ometi teame, et Eestis on tõusu- ja langusnurgad olnud võrdsed. See näitab, et meie tööturg on muutunud palju paindlikumaks, kui ta enne kriisi oli. Ma usun küll, et Eesti kogemuste põhjal võib öelda, et Kreeka võiks teha sarnaseid muudatusi. Küllap see aitaks ka neid.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

14:34 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Hea peaminister! Te räägite silmade särades pagulaste integreerimisest nii keeleliselt kui ka tööalaselt. Just see viimane pool huvitab mind väga. Viimase aja tugev trend on olnud see, et väljaspool Harjumaad töökohtade arv väheneb. Siin ei saa näiteks tuua mitte ainult Ida-Virumaad, vaid ka Läänemaad. Sotsiaaldemokraadid ja Keskerakond on korduvalt pakkunud lahenduskäiku, mis aitaks väljaspool Harjumaad töökohti luua. Selleks on maksuerandid. Miks te olete nende vastu? Ma pean silmas just seda, et need aitaksid luua töökohti.

14:34 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Mina olen nende poliitikate poolt, mis päriselt töötavad. Töötab see, kui kogu riigis on soodne majanduskeskkond, näiteks juba eelmisele küsijale vastates mainitud võimalikult paindlik tööturg. See aitab töökohti luua. Ma tean mitut ettevõtjat, kes on huvitatud ka Läänemaale investeerimisest, ja mitte üksnes sealse piirkonna tõttu, vaid sellepärast, et Eestis tervikuna on majanduskeskkond selline, et

nende arvates võib Eestisse investeerida. Kui vaadata statistikat, siis on näha, et teie väide, et töökohad kaovad, ei vasta tõele. Kuude, aastate, kvartalite või ükskõik mille kaupa vaadates on trend pigem see, et Eestis on järjest suurem tööjõupuudus. Mitmed Eesti ettevõtjad, muuseas ka need, kes Haapsalus on neid kindlasti väga muret tekitavaid otsuseid teinud, on kurnud eeskätt selle üle, et Eestis on tööjõupuudus. Ka sellega peab tegelema. Me peame aitama Eesti inimestel ümber õppida ja ennast täiendada. Ka see on üks praeguse valitsuse prioriteete, et meie oma Eesti inimestele, kes tahavad tööd teha, teiste hulgas nendele, kelle töövõime on kehva tervise tõttu vähenenud, oleks tee tööturule avatud.

14:34 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Tarmo Tamm, palun!

14:34 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud peaminister! Te alustasite oma kõnet küsimusega, kuidas on võimalik majandusloogikat eirata. Ma küsin teie käest täpselt samamoodi, kuidas on võimalik seda eirata. Kreeka võlakooormus hakkab peale kolmandat abipaketti olema *circa* 400 miljardit eurot, rahvaarv on seal umbes 8,5 korda suurem kui Eestis. Eesti garantiikohustused EFSF-is olid 30. aprilli seisuga 570 miljonit eurot. Millisest majandusloogikast lähtuvalt suudab Kreeka oma võlakohustused täita ja Eesti garantiikohustused täitmisele ei lähe?

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Nagu ma ütlesin, majandusloogikat eirata ei saa. Kui Kreeka oleks kogu oma võla laenanud turult – mis ei olnud võimalik, nagu me teame –, siis ei olekski tal võimalik sedavõrd suurt võlga teenindada. Struktuurireformide kohta ütleb osa, et neid surutakse Kreekale peale. Mina väidan, et Kreekale neid sõbralikult soovitatakse, sest need tõesti aitavad eeskätt nende ühiskonda ning alles seejärel Euroopat ja kreditore. Reformide tulemusena oleks majandusel võimalik kasvada. Peale nende aitab see, et ESM-ilt, EFSF-ilt ja mitmelt institutsioonilt saadud laenud on antud küllalt pika aja peale ja üsna soodsa intressiga. Kreeka peab lähiaastatel jõudma oma eelarvega märkimisväärsesse primaarülejääki, mis tähendab, et enne laenu teenindamist peab Kreeka eelarve olema ülejäägis. See on see hind, mis tuleb maksta varem toimunud võlgu elamise eest. Laen ei ole kunagi tasuta. Riigikogus on, muuseas, küll ja küll soovitatud, et Eesti võiks ka rohkem laenu võtta. Laen tuleb aga alati tagasi maksta ja ka Kreeka on näide selle kohta.

Nii et majandusloogikat eirata ei saa, laene saab teenindada üksnes siis, kui intress on väga soodne ja laenu tähtaeg piisavalt pikk. Vaatamata sellele, et IMF-i analüütikud on soovitanud riikidel kaaluda Kreeka kohustuste vähendamist võlgade mahakirjutamise teel, mina seda ei toeta. Mina pean õigemaks seda pakkumist, mille tegid Euroopa riigijuhid ja mis Alexis Tsiprasega kokku lepiti, et Kreeka peab oma varasid erastama 50 miljardi väärtuses, mis on, muuseas, 28% Kreeka SKT-st. Arvestatav osa sellest rahast, kolm neljandikku, peab minema võla vähendamiseks. Kreeka enda varad müüakse maha ja võlakooormust saab niimoodi vähendada, mitte teised riigid ei kirjuta lihtsalt korstnasse oma maksumaksjate antud garantiisid. Seda me aktsepteerida ei saa.

14:35 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

14:35 Märt Sults

Aitäh, juhataja! Peaminister! Olen kuulanud meedias Euroopa Liidu asjade komisjoni ja ministrite tasemel arutelusid. Ka teie tänases sõnavõtus kõlasid sellised sõnad nagu "enesekindlus", "iseseisvus" (kas Kreeka on iseseisev) ja "erastamine". Tähendab, te praegu väidate, et Kreekale sunnitakse erastamist peale. Meie tegime seda 1990. aastatel ise, müüsimise vabatahtlikult pool Eestit maha, nii et tolmas. Kas Eesti on selles mõttes iseseisev? Kas te pakkusite arutelu käigus välja, et Kreeka oma hea nime taastaks ja – kuna meid toodi eeskujuks – elaks meie palkadega, meie pensionidega, meie sissetulekute ja dotatsioonidega ühe aasta ning kui nad ühe aasta pärast elus on, siis me annaksime neile laenu ja nad saavutaksid meie silmis uuesti usalduse? Kas te sellel teemal arutlesite?

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Eesti on kahtlemata iseseisev riik ja mitte ainult, Eesti on väga väärikas iseseisev riik, kes saab oma asjadega hakkama. See, et 1990. aastatel viidi Eestis läbi erastamine, oli põhimõttena kindlasti õige. See aitas kaasa tulevasele majanduskasvule, aitas mitmel ettevõttel liikuda plaanimajandusest turumajandusse ja saada märksa paremaid tulemusi, kui see plaanimajanduse põhimõtete alusel jätkates võimalik oleks olnud. Mina leian, et Kreeka peaks täpselt sama tegema. Mitte sellepärast, et keegi neile seda peale surub, vaid sellepärast, et see on õige. Jah, ühelt poolt saab nii ka raha. Täpsemalt öeldes, 37,5 miljardit sellest 50 miljardist läheb Kreeka võla vähendamiseks. Tundub ju mõistlik, et kui võlgnikul on mingit vara, siis lepitakse kokku, et ta oleks hea ning müüks osa sellest maha ja maksaks võlga tagasi. Ma arvan, et see tundub igaühele arusaadav. Aga teise ja mitte sugugi vähem olulise efektina aitab see Kreeka majandusel tulevikus kasvada. Ei pea olema nii, et iga kommertspanga, hotelli või jahisadama omanik on otsapidi ka riik. Eraomanikud saavad selle äriiga palju paremini hakkama. Riigi asi on nii nagu ka Eestis tegelda ikkagi nende ettevõtetega, mis on riigile kas julgeolekupoliitiliselt või muus strateegilises mõttes vajalikud. Puhtalt turul tegutsemiseks, kaupluste või hotellide pidamiseks ei ole riigil väga põhjust. Seetõttu arvan, et igati mõistlik on see seisukoht, et Kreekal on aeg ka veidi rohkem erastada, kui nad seni teinud on.

14:35 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

14:35 Aadu Must

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaminister! Meediapostitustes vilksatas hiljuti üks sõnum, vist ajaloolaste algatatud, mida mõned pidasid naljaks, aga mõned ei pidanud. Nimelt öeldi, et kogu maailm on Kreekale võlgu, kuna Kreeka on Euroopa kultuuripärandi häll, ja tehti ettepanek, et kõikides riikides tuleks kehtestada Kreeka kultuuripärandi kaitse maks. Kas Eesti võiks äkki seda teha, ta saaks olla esimene? Või peaks see jääma siiski eraisikute teha? Kui seda peaks tegema, siis kas valitsus oskab soovitada fondi, mille abil see raha läheks Kreekas antiikkultuuri kaitse heaks, aga mitte pensionidesse või mujale?

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh, hea küsija! See on päris hea küsimus. Kui Keskerakonna fraktsioon peaks sellise ettepaneku tegema, siis valitsus loomulikult kohusetundlikult seda ettepanekut arutab, nii nagu seadus ette näeb. Ülemäära optimistlik sellise maksu kehtestamise suhtes ma ka ei oleks. Kui aga mõnel Eesti inimesel peaks tekkima vastupandamatu tahe Kreeka kultuurimälestisi toetada, siis üks võimalusi võiks olla neid vaatama minna.

14:35 Esimees Eiki Nestor

Andres Anvelt, palun!

14:35 Andres Anvelt

Aitäh, istungi juhataja! Hea peaminister! Saab ainult nõustuda selle seisukohaga, et Grexit tooks kaasa märkimisväärse löögi Euroopa ühtsusele. Julgeolekupoliitiliselt mõjuks Euroopa Liidu lagunemine eelkõige muidugi sellistele väiksematele riikidele nagu Eesti. Samas teame, et Grexit ei vabastaks tegelikult ju ka Kreekat võlgade tasumisest. Sa mainisid oma avalduses, et Eestil tekiks sadade miljonite eurode eest kahjusid. Kas sa täpsustaksid või konkretiseeriksid Grexiti negatiivse fiskaalse mõju sisu Eestile?

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! See on väga hea küsimus, millele, muuseas, on päris raske vastata. See eeldab spekulatsioonide võimalike stsenaariumidega, millega me tegelikult ju spekuloida ei taha. Aga püüan seda siiski teatud piires teha. Mida räägiti euroala tippkohtumisel selles kontekstis, mis oleks juhtunud siis, kui sel öösel ei oleks jõutud kokkuleppele? Kõige tõenäolisem oleks olnud, et juba 20. juulil ei suudaks Kreeka teha makset Euroopa Keskpankale. Euroopa Keskpank ei saa riike rahastada, mis tähendab, et ta peaks minu arvates seetõttu küllalt automaatse protsessina nõudma Kreekalt raha tagasi. Kui Kreekal seda raha ei ole, siis see tähendab, et tõenäoliselt peaksid Euroopa Keskpank ja keskpanga osalisena ka Eesti Pank

kandma võlga maha kirjutades konkreetset kahju. Tõenäosus tuleb alla hinnata, nii nagu raamatupidamisreeglid ette näevad. Küllap keskpankadel on need reeglid natuke keerulisemad, aga üldpõhimõtted on samasugused nagu kõige tavalisemal ettevõttel. Kui keskpank kirjutab oma bilansist midagi maha, siis see on otseselt kahjum ja see on juba rahaliselt mõõdetav.

Lisaks – ja nüüd läheb arutus väga spekulatiivseks – tekiks arvestatav surve. EFSF ja ESM on Kreekale laenanud. On olemas ka varasemad bilateraalsed laenud, kuigi nende tähtajad ei ole veel kätte jõudnud, esimesed tagasimakse tähtajad on aastal 2022. Kas ka siin peaks olema põhjendatud ootus, et laen tuleks kas osaliselt või tervikuna maha kirjutada? See surve kahtlematult tekiks ja siin mindaks juba otseselt riigieelarve kallale. Seda me mingil juhul ei taha. Nii et stsenaariumid, mis nägid ette Kreeka väljumist eurotsoonist, kui kokkuleppele ei oleks jõutud, oleksid ilmselgelt tähendanud ka otseseid rahalisi kulusid. Ka nüüd on see minu hinnangul tegelikult veel võimalik, kui riigid ei lepi Kreekaga kokku järgmises pakettis ja Kreeka ei ole valmis reforme ja kulukärpeid ära tegema. Lisaks tekiks ebastabiilsus ja humanitaarabi andmise kohustus, õigemini, mitte kohustus, vaid Euroopa Liidul tekiks vajadus humanitaarabi anda, sest olukord seal läheks ikka väga-väga koledaks. Seda me ei taha ette kujutada.

14:35 Esimees Eiki Nestor

Mailis Reps, palun!

14:35 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Hea peaminister! Viimasel ajal on tähelepanu keskpunktis olnud Kreeka ja see on vähemalt idapartnerlusriike üsna kõvasti muretsema pannud. Üsna sageli on nad öelnud, et Euroopa suudab tegelda vaid ühe probleemiga korraga ja selleks on praegu arusaadavalt Kreeka. Kuidas teie peaministrite, riigipeade kohtumistel olete püüdnud hoida tähelepanu keskpunktis ka idapartnerlust? Vaatame näiteks Ukrainas toimunud reforme, mida ju pidevalt meelde tuletatakse. Gaasi, kütte ja elektri subsideerimine on seal peaaegu kaotatud ja inimesed peavad maksma kommunaalteenuste eest rohkem, kui võimaldab nende reaalpalk. Väga paljud sotsiaalsed kärped on parlamendis tehtud väga suure valuga. Nad küsivad, mida nad selle eest vastu saavad. Mis on peaministrite sõnum?

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Ma tänan selle väga olulise rõhuasetuse eest! Ma ka oma sõnavõttus rõhutasin, et mitte mingil juhul ei ole põhjust, hoolimata kõikidest akuutsetest kriisidest, unustada seda, mis toimub Ukrainas. Ka ööl vastu tänast toimus seal 90 tulevahetust, kasutati selliseidki relvi, haubitsaid, mida seal piirkonnas ei tohiks üldse olla. Kogu selle nädala jooksul on tulevahetuse intensiivsus pigem kasvanud. Nii et Ukrainas ei ole mitte ainult majanduslikud probleemid, vaid seal käib ka realselt sõda, ükskõik, kuidas seda õiguslikult kõige korrektsem nimetada on.

Ka viimasel euroala tippkohtumisel, mis kestis kogu öö, rääkisime sellest, et mitte mingil juhul ei tohi Kreeka kriisi lahendamine uinutada meid selles suhtes, mis toimub Ukrainas. Me rääkisime sellest nii sõnavõttudes kui ka omavahelistes vestlustes. Suur osa ülemkogu istungitel ja tippkohtumistel toimuvatest vestlustest peetakse n-ö koridorides, kus riigijuhid ja valitsusjuhid omavahel suhtlevad. Ukraina teema ei ole sugugi päevakorralt maas ega saagi olla. Idapartnerlusega on täpselt samamoodi. Idapartnerluse tippkohtumine alles ju oli, sellest ei ole väga palju aega möödas. Ma olen ka praegu väga seda meelt, et tuleb anda viisavabaduse perspektiiv kõikidele riikidele, kes kriteeriumidele vastamisega suudavad sellesse ka ise panustada või kes ise seda taotleavad ja nõuetele vastavad.

Nii et see on väga õige teematõstus – ei tohi Ukrainat unustada. Ka rahalise toetamisega olen ma väga nõus. Me oleme arutanud ka muid võimalusi, kuni selleni välja, miks ei võiks meil olla Ukraina toetamise oluliselt suurema mahuga üldine plaan, nii nagu oli kunagi Marshalli plaan. Meil võiks olla midagi Marshalli plaani laadset 21. sajandi kontekstis, mis realselt toetaks Ukrainat, lubaks neile toetust, nähes ette, et tehakse reforme, ja aitaks Ukraina ühiskonda. Sellele võiks tõsiselt mõelda. Väike, aga oluline täiendus on ka see, et Eestigi on oma arengu- ja humanitaarabi ning üldse kõiki abiliike oluliselt kasvatanud. See kogusumma ei ole maailma mastaabis teab mis suur, aga see on, peast öeldes, selle aastaga umbes kaks ja pool korda kasvanud. Nii et ka meie jälgime seda olukorda loomulikult väga tõsiselt. Kahepoolseid projekte on mitmes valdkonnas.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Toomas Vitsut, palun!

14:35 Toomas Vitsut

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra peaminister! Kuulan ja kuulan teid ja püüan teie jutust iva leida, aga mida pole, seda pole. Mulle tuleb meelde üks eesti vanasõna, et suuga teeb suure linna, käega ei kärbsesepesagi. Mul on teile üks konkreetne küsimus, ma tahan teada saada ühte arvu ja nimesid. Ma olen korduvalt püüdnud teada saada, mitme omavalitsusega ja missugustega nimelt te olete pagulaste vastuvõtmises kokku leppinud. Teatavasti peaksid omavalitsused neid vabatahtlikult vastu võtma hakkama.

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kui kuulda ei taha, ega siis ei kuule ka. Ma usun, et mitmed teie kolleegid, ka teie erakonnast, on oma küsimustele juba vastused saanud. Saate ka teie. Ma loodan, et te kuulate tähelepanelikult. Siseminister ja sotsiaalkaitseminister on kokku leppinud, et nad käivad Eesti eri piirkondades ja kutsuvad kohtumistele esindajad kõikidest omavalitsustest, et sellel teemal rääkida. See on võib-olla isegi liiga suur samm, arvestades, et me räägime kuni sajast Eestisse tulevast inimesest aastas. Isegi kui väga tahaks, siis enamikku omavalitsustesse neid ei jagu. Täna on, muuseas, lehes ülevaade sellest, et juba mitmed omavalitsused ja ettevõtted on pagulaste vastuvõtmiseks ise soovi avaldanud. Ka mina olen kuulnud ühest omavalitsusest ja ühest suurest ettevõttest, kes on öelnud, et sealses piirkonnas on väga tõsine tööjõupuudus, ja kui on inimesi, kes oleksid valmis sellesse omavalitsusse elama tulema, ning kui riik annab Euroopa fondide toel ka raha, et räämas korterid korda teha, siis oleks mõttel jumet. Omavalitsus väidetavalt toetab seda. Nii et on ka positiivseid näiteid. Ärme nüüd arvame, et Eesti ja Eesti omavalitsused sedavõrd hädised on, et me saja inimesega aastas hakkama ei saa. On ka selliseid omavalitsusi, kes suudavad vastutustundlikult ja avatult mõelda.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Herkel, palun!

14:35 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Pagulasteema on tekitanud väga palju närvilisust. Ilmselt on tehtud möödalaskmisi ka valitsuse avalikus kommunikatsioonis. Aga ma soovin valitsust ka kiita, nimelt selle eest, et me ikkagi ei räägi enam tuhandete inimeste suurustest kvootidest. Me räägime praegu märksa väiksematest ja eeldatavalt ka jõukohasematest suurusjärgudest. Probleemi juur asub Vahemere piirkonnas: Aafrika põhjarannik, selle läbitavus, inims mugeldamine. Ölge, palun, millised on Eesti positsioonid, kuidas seal oleks võimalik ikkagi lukk tugevamalt ette panna. Ma natuke suunan teid: milline roll on sellel, et Venemaal on ÜRO Julgeolekunõukogus vetoõigus? Ta saab otsustavamaid operatsioone ära hoida ja seda mitte ainult Põhja-Aafrikas, see on oluline ka Süüria puhul.

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! See on väga pikka ja kompleksset vastust eeldav küsimus. Ma püüan teha nii lühidalt kui võimalik. See on mõtlemise koht, kas probleemi tuumaga tegelemine on see, kui panna Euroopale taba ette, või see, kui nendes piirkondades ei oleks sõda ega humanitaarkriisi. Mina arvan, et see teine pool on tegelik probleemiga tegelemine, aga sellega tegelda on palju raskem kui Euroopat lukku panna. Ma ei ole isegi kindel, et see tabalukk lõpuni kõige õigem lahendus oleks. Teatud piirini küll, aga mingi avatus peaks Euroopas siiski säilima, eriti just nende inimeste suhtes, kelle elu on objektiivselt ohus ja keda tõesti kodumaal ähvardab otsene hädaoht. Nende teemadega on väga põhjalikult tegelnud selleks spetsiaalselt kokkukutsutud erakorraline ülemkogu, seda on arutanud siseministrid.

Ma kinnitan, et kuigi avalikkuse tähelepanu keskendub alati sellele, kui mitu pagulast millisesse riiki lähema kahe aasta jooksul elama asub – see on olnud hästi kirgi ülesküttev teema –, siis see ei tähenda, et ei oleks väga põhjalikult tegeldud näiteks võimalike Põhja-Aafrika missioonide õiguslike küsimustega, olgu selleks küsimuseks ÜRO mandaat või valitsuse nõusolek, mida, me teame, Liibüast on väga keeruline saada, aga tegeldud on ka piirivalvemissioonidega, kuhu Eestigi panustab, jne. See teema on loomulikult palju komplekssem kui see, kui mitu inimest ühte või teise riiki elama asub. Aga ma olen nõus, et see lahendus, mis praegu on Euroopas kokku lepitud, on aus. Selles mõttes aus, et kõik riigid

aitavad. See on inimlik, see on väärikas, see on solidaarne. Kõik riigid aitavad proportsionaalselt. Ei ole mingit arusaamatut valemit, mis tekitaks põhjendatud pahameelt, et miks siis nii, kuidas sellisele tulemusele jõuti. Nüüd on asi minu meelest suhteliselt läbipaistev, Eesti ise ju pakkus seda ühena mitmest riigist. Ma arvan, et lõplahendus on tegelikult mõistlik. Küllap on ka Eesti inimesed nii targad, et nad saavad aru, et igasugune massiimmigratsiooniga hirmutamine oli tegelikult täiesti kohatu. Sellel populistlikul viha õhutamisel kaob tuul purjedest ikka väga kiiresti, kui kuulatakse neid tegelikult tehtud otsuseid.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Valeri Korb, palun!

14:35 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Mainisite, et me liigume õiges suunas. Aga mina ei tea, kas see on ikka õige suund. Kui minu sõber läks paar aastat tagasi pensile, olles töötanud 42 aastat kaevanduses, siis määrati talle pensioniks 427 eurot. Te saate ise ka aru, et seda on umbes kaks korda vähem, kui ta oleks saanud sealsamas Kreekas. Aga Ida-Virumaal on põhiline küsimus töökohad. Kolleeg Marika Tuus juba rääkis Nitroferdist, ma ei hakka sellest veel kord rääkima. Aga vabandage, härra peaminister, see, et riik töökohti loob, ei ole tõsiselt võetav jutt! Ma mäletan, kui Mart Laar rääkis 4000 töökohast. See jäi kuskile õhku, paberi peale. Eile rääkis teie valitsuse minister 3000 töökohast ja lubas, et me varsti need saame. Mul on teile praktiline küsimus. Kui te ei saa täna siit puldist seda öelda, siis võib-olla saate paari või kolme päeva jooksul kirja panna, kust need 3000 töökohta tulevad. Kas ka see lubadus jääb jälle paberi peale?

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma olen teiega täiesti nõus, et riik loob töökohti ainult avalikus sektoris ja seal on võimalused piiratud. Pigem on alati surve, et avalik sektor muutuks maksumaksjale vähem koormavaks. Töökohti loovad küll riigile kuuluvad ettevõtted, aga põhiosa töökohadest, loomulikult, luuakse eraettevõtetes. Kõige ilmekam näide selle kohta, kuidas Ida-Virumaal riigiga koostöös töökohti luuakse, on tööstuspargid. Nad on kinnitanud, et käesoleva aasta jooksul on täiesti realistlik luua *circa* 500 töökohta. Riigi osalus seal on seotud tööstuspargi infrastruktuuri loomise ja maa kasutusele andmisega. Küllap olete kursis, et ka mina olen mitmeid tööstusparke külastanud. See on muljet avaldav, mis seal toimub. Luuakse töökohti ja, tõesti, väga erinevates sektorites.

Teiseks, majandus- ja taristuminister on kohtunud Viru Keemia Grupiga, kes on öelnud minu teada ka avalikult välja, et neil on plaanis lähiajal luua 300 töökohta. Ma olen kuulnud veel mitmetest sellistest näidetest. Tõin enne ühe näite veel. Endise Baltijetsi territooriumil on valmisolek luua *circa* 250 töökohta, aga see sõltub väga palju sellest, kas Narva Linnavalitsus seda plaani toetab. Tegemist on Narvas suhteliselt prominentses asukohas oleva tööstusega. See konkreetne ettevõtte soovib kinnitust, et Narva Linnavalitsus aktsepteerib seda, kui seal tootmist laiendatakse. Korduvalt on selle tehase emafirma juht mulle kinnitanud, et neil on see valmisolek olemas. Ta tegi seda nii siis, kui me Narvas kohtusime, kui ka siis, kui ta käis Eesti sõprade päevadel. Selliseid näiteid võib tuua veel, need olid lihtsalt kõige ilmekamad näited.

Mul on raske öelda, mis on see täpne arv. See sõltub eelkõige ettevõtetest. Ma näen, et valmisolek on olemas. Majandus- ja taristuminister suhtleb ettevõtetega väga aktiivselt. Tervise- ja tööminister on hoolitsenud selle eest, et, kui ma õigesti mäletan, just täna oleks töötukassal Nitroferdis kohtumised, kus antakse praktilist infot. Nii Kristen Michal kui ka Rannar Vassiljev lähevad esmaspäeval mõlemad Nitroferdi ja mitme teise ettevõtte esindajatega kohtuma. Nii et valitsus ei jää selle teema lahendamisest kaugeltki mitte kõrvale. Me tegeleme sellega nii palju, kui see meie võimuses on.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Martin Helme, palun!

14:35 Martin Helme

Aitäh, lugupeetud asespiiker! Lugupeetud härra peaminister! Aadu Must tegi siin enne ettepaneku kehtestada Kreeka kultuuripärandi kaitseks erimaks. Teda ei ole praegu siin ruumis, aga tahaks karjuda,

et, Aadu, ära anna neile uusi ideid. Siin räägiti kõvasti majandusloogikast Kreeka päästmise valguses ja sellest, kuidas majandusloogika saab varsti ikkagi poliitikud kätte. Siinamaani ei ole seda veel juhtunud, eriti pean silmas Brüsseli poliitikuid. Räägiti sellest, kuidas Kreeka kukub kuristikku, kui ta ei ole nõus uue rahastamis- või laenupaketiga. Kreeka juba on kuristikus. Kreeka on totaalselt maksejõuetu ja majanduslikult ruineeritud riik. Räägiti ka sellest, kuidas Eesti kaotab n-ö investeeritud raha, kui Kreekal lastakse eurotsoonist lahkuda. Järgmise hingetõmbega, härra peaminister, soovitate te meil suurendada oma osalust pankrotipesas ehk veelgi rohkem raha sinna sisse mätta, kusjuures me kõik teame majandusloogika ja praegu silmanähtavalt lahtirulluvate sündmuste valguses, et Kreeka ei ole võimeline seda võlga teenindama.

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Küsimus jäi kuidagi õhku, aga heakene küll. Majandusseaduste vastu ei saa. Ei saa ka Eesti, kes on juba 25 aastat riigi rahaasju väga vastutustundlikult ajanud. Eelmisel aastal oli Eesti riigieelarve väikeses ülejäägis, sel aastal on Eesti riigieelarve kenasti tasakaalus ja nii on ka järgmistel aastatel. Ma arvan, et meie inimesed mõistavad, miks me nii teeme. Me oleme käitunud täpselt vastupidi sellele, mida Kreekas on tehtud, ja ma arvan, et me oleme teinud õigesti. Kreekas on aja jooksul tehtud väga palju otsuseid, mis on teinud Kreeka riigi ja rahva tulevikuperspektiivid palju süngemaks. Kõige rohkem on Kreetat, muuseas, kahjustanud viimased pool aastat, kui võimul on olnud populistid. Tasub ka sellele mõelda. Ma arvan, et Eesti inimesed mõtlevadki sellele väga hoolega. Populismi lend ei kesta kunagi pikalt ja vastutustundlikkust on sealt alati väga raske leida. Aga ometi ei tähenda see, et kõige õigem lahendus oleks öelda Kreeka inimestele, et paras, ise te seda tahtsite, ja Eesti maksumaksjatele, et ei, me ei tahagi Kreekast raha tagasi saada. Tahame küll! Kui selleks, et olla kindel, et Eesti maksumaksja raha kaotsi ei lähe, on vaja astuda järgmisi samme, siis peab ka parlament neid põhjalikult arutama. Mina ei ole andnud täna mingit soovitus üheski suunas. Selleks on veel liiga vara. Igasuguste järgmiste sammude absoluutne eeltingimus on see, et Kreeka teeb enne ära oma sammud: seaduste vastuvõtmine, reformidega nõustumine. Ööl vastu tänast esimesed sammud tehti, aga järgmisi samme me veel ootame. Kreeka peab Euroopaga kokku leppima väga pika ja raske reformikava, mis peab saama Euroopa Komisjoni, Rahvusvahelise Valuutafondi ja Euroopa Keskpanga parimatelt analüütikutelt kinnituse, et, jah, kui seda programmi ellu viia, siis on lahendus võimalik. Ma arvan, et mitte keegi meist ei kujuta päriselt ette, mida tähendab olla programmiriik ja milline osa otsustest tuleb sel juhul delegeerida neile, kellele võlgu ollakse. Aga kui võlgadega liiale minna, siis see juhtub. Midagi pole teha. Meie roll selles olukorras on käituda võlausaldajana väärikalt ja teha kõik selleks, et Kreeka probleemidest välja aidata, aga ka selleks, et Eesti inimeste raha kaotsi ei läheks. Kui me ütleksime Kreekale, et mingi ta euroliidust ära, siis see tähendaks Eesti maksumaksjatele kohe sadadesse miljonitesse eurodesse ulatuvat arvet. Minu meelest oleks see vastutustundetult Kreeka ja Kreeka inimeste suhtes, kes seda ei vääri, isegi siis, kui nad on valinud endale populistliku valitsuse, aga see oleks ebaõiglane ka Eesti suhtes.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Andres Ammas, palun!

14:35 Andres Ammas

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Käsitlesite oma sõnavõttus põgusalt Eesti poliitilise kultuuri teemat. Et vajadus selle muutmise järele on suur, seda näitas juba valijate tahe, mis tõi Riigikokku kaks erakonda juurde. Aga mulle tundub, et meie ja teie ei mõista Eesti poliitilise kultuuri probleeme siiski päris ühtemoodi. Vabaerakond on näinud probleeme erakondade rahastamises, sundparteistamises, teistsuguste arvamuste tuimas ignoreerimises jne. Palun, kas te täpsustaksite, härra Rõivas, milliseid probleeme teie peaministrina ja Reformierakonna esimehena näete Eesti poliitilises kultuuris ja mida te oma sõnavõttus silmas pidaksite.

14:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma ju rääkisin sellest küllalt pikalt. Minu hinnangul peaks meil olema piisavalt palju vastutustundlikkust ja riigimeheliikkust, et mitte minna võtma madalal rippuvat puuvilja, kui kasutada inglise väljendit, või noppima kiiret punktivõitu sellega, mis kaugemas vaates tegelikult Eesti huvisid kahjustab. Välispoliitika, ka Euroopa Liidu poliitika, on selline valdkond, kus me oleme suutnud 20 aasta

jooksul hoida peaaegu konsensust. See on olnud suur väärtus. Mulle väga meeldib, et kuigi me kodus võime isegi omavahel tülitseada, aga kui me läheme riigist välja, siis, ma loodan, nii teie kui ka mina, sõltumata sellest, kumb meist parajasti valitsuses on, kiidame oma riiki, ütleme, et me oleme uhked oma riigi üle, ja räägime neid asju, mida me tõesti südames õigeks peame. Me ei mõtle selle peale, et peaminister on parajasti teisest erakonnast ja sellepärast on ka riik kuidagi halb.

See on üks põhjus, miks ma eelmise valitsuse ajal olin väga kuri Tallinna meediaväljaannete peale. Nad mitte ainult ei teinud odavat propagandat linnas võimul olevale erakonnale, vaid nad halvustasid Eesti riiki. See on see koht, kus minu arvates jookseb piir. Võib-olla olen ma idealist, võib-olla olen ma naiivne, aga ma usun, et teatud küsimustes on võimalik olla üle punktivõtmise ja lühiajalise populaarsuse võitmise soovist ning riigi huvides saavutada tõesti kompromiss. Muuseas, nii paradoksaalne kui see ka pole, Kreeka tänaõine otsus oli samm selles suunas. Ma suhtlen nii Kreeka koalitsiooni- kui ka opositsioonipoliitikutega ja tunnen neid päris hästi. Opositsioonil oleks ju olnud väga lihtne Tsipras ära grillida. Ka tema oma parteis oli neid, kes olid selle kokkuleppe vastu. Kui opositsioon oleks nendega kokku leppinud, oleks täna Kreekas juba uus peaminister ja valitsuskriis, nad oleksid saanud seljavõidu Tsiprase üle. Aga opositsioon ei läinud seda madalal rippuvat puuvilja noppima. Nad tegid palju vastutustundlikuma otsuse. Nii et on, millele mõelda. Seda, kas parlamendi uued erakonnad Eesti poliitilist kultuuri parandavad, näitab aeg.

14:35 Aseesimees Jüri Ratas

Mart Helme, palun!

14:35 Mart Helme

Aitäh, eesistuja! Lugupeetud peaminister! Ma olen mõnevõrra hämmeldunud sellest üleolekutundest, mida te meie ees esinedes demonstreerite. Teil ei ole minu arvates selleks ei moraalselt ega intellektuaalselt põhjust. Teadlased, tuntud kultuuritegelased ja ajakirjanikud peavad kuulama, kuidas teie õpetate, mis on õige ja mis vale ning kuidas poliitilist diskussiooni pidada ja kuidas seda mitte pidada. Ma arvan, et see on siiski parlamendi otsustada, see ei ole teie dikteerida. Aga küsimus on niisugune. Te räägite väga palju solidaarsusest. Minu arvates on tulenevalt ka meie põhiseadusest Eesti Vabariigi valitsuse ülesanne nr 1 olla eelkõige solidaarne oma rahvaga. Ma ei näe seda.

14:36 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Mina suhtun Eesti Vabariigi parlamenti üksnes austusega ja väga suure austusega. Teistmoodi ei saagi. See, et meie seisukohad on väga mitmes küsimuses erinevad, on, ma arvan, kõigile väga selge. Ma ei karda seda ka välja öelda. Aga ma hindan väga kõrgelt seda, et Eestis on arvamuste paljusus ja poliitiline debatt. Poliitilises debatis teistsugusel seisukohal olemist ei peaks tõlgendama kui üleolevust või suisa arrogantsust. See ongi viis, kuidas kõige parematele lahendustele jõuda. Ka teil on loomulikult õigus oma arvamusele ja küllap te selle ka välja ütlete.

14:36 Aseesimees Jüri Ratas

Monika Haukanõmm, palun!

14:36 Monika Haukanõmm

Täna, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Puudutasite oma poliitilises kõnes põhjalikult välispoliitilisi teemasid, mis kaheldamatult on väga olulise ja kriitilise tähtsusega. Samas oleksime soovinud kuulda teie niisama põhjalikku arvamust või seisukohti ka sisepoliitilistel teemadel. Esitasin 25. juunil teile kirjaliku küsimuse, soovides saada täit infot, mis puudutab valitsuse "100 päeva plaani" punkti 5 "Riigi ja kohaliku halduse reformimiseks ning ääremaastumise leevendamiseks". Te ütlesite ka oma kõnes, et sellised reformid on võimalikud. Samas väitsite oma 9. juuli vastuses, et valitsemis- ja halduskorraldust käsitlevaid analüüse ja ettepanekuid Justiitsministeerium avalikustada ei kavatse. Palun andke meile siiski ülevaade nendest salajaseks kuulutatud analüüsides ja tehtud ettepanekutest!

14:36 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Eks oleksin tahtnud veel väga mitmel teemal rääkida, aga pidin tegema valiku ja rääkima sellest, mis on kõige-kõige aktuaalsem. Aga ma olen nõus, et omavalitsusreform, mis on ju seatud ametisoleva

valitsuse üheks oluliseks prioriteediks, on samamoodi pikemat käsitlemist väärt. Ma saan praeguses faasis öelda, et ettevalmistustööd nii eksperdikomisjoni kui ka valitsuskomisjoni tasandil on läinud igati plaanipäraselt. On jõutud sellele lähtekohale, et püütakse hinnata omavalitsuste võimet kodanikele kõige olulisemaid teenuseid osutada ja seejärel hinnata, milline on täpne ühinemispiirkond või ühinemisulatus. Me oleme juba teinud mõned väga põhimõttelised otsused, kuigi nii suurt reformi ei tehta nädalatega. Tuleb ikkagi arvestada, et see võtab aega. Aga me oleme teinud põhimõttelisi otsuseid selleks, et kahekordistada omavalitsuste ühinemistoetust, mis, tahate või ei taha, on põhimõttelise kaaluga. Mõnikord tekivad omavalitsuste ühinemisel otsesed objektiivsed kulutused, mõnikord on praktiline omavalitsusi üksteisele füüsiliselt lähemale tuua uue ühendustee rajamise abil, mõnikord on vaja infrastruktuuri investeerida, selleks et omavalitsus tervikuna hakkaks paremini tööle. Kõike seda tuleb teha. Selleks me oleme peale põhjalikke arutelusid, kuhu olid kaasatud ka omavalitsuste esindajad, otsustanud seda toetust kahekordistada. Mis puudutab teie viidatud konkreetset analüüsi, siis teeksime äkki nii, et täpsustame seda istungi järel. Ma pean kontrollima, miks seda ei ole teile saadetud. Midagi salajast mina selles küll näha ei oska. Küllap leiame mingi mõistliku lahenduse.

14:36 Aseesimees Jüri Ratas

Olga Ivanova, palun!

14:36 Olga Ivanova

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra peaminister! Täna sai ametisse uus välisminister. Minu küsimus ongi seotud Välisministeeriumi ja saatkondade tööga. Te olete ilmselt kursis, et 16. juunil eraldasid Šotimaa sotsiaaltöötajad seal sündinud kolmekuuse Eesti kodaniku tema bioloogilistest vanematest. Vanematele ei ole siia maani esitatud süüdistust väärkohtlemises, kuid nende kohtumisi lapsega on piiratud. Alates samast päevast, kui lapse vanemad ja laps sattusid haiglasse, otsisid nad abi Eesti institutsioonidelt, kuid alles peale mediakajastust toimusid väikesed arengud saatkonna töös. Kuidas te hindate meie saatkonna töötajate või ametnike tööd? Kas te arvate, et kolmekuuse Eesti kodaniku õigused on kaitstud ja tagatud?

14:36 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma usun, et te mõistate mind, kui ma ütlen, et andes peaministrina hinnangut ühele konkreetsele juhtumile, peaks mul olema sellest täielik ülevaade. Ma tunnistan, et kõiki andmeid, mis selle juhtumiga seonduvad, mul ei ole, nii et ma ei pea ennast vähemasti praegu kohaseks kohtumõistjaks või hinnangu andjaks. Aga kui te soovite, et kas välisminister või peaminister hinnangu annaks, siis ma usun, et meil on võimalik suve jooksul seda ka kirjalikus formaadis teha. See on loomulikult teie õigus, kui te soovite selle kohta küsida. Aga ma siiski arvan, et selliste konkreetsete üksikjuhtumite korral on minust märksa paremaid asjaolude selgitajaid, kes selle teemaga iga päev tegelevad.

14:36 Aseesimees Jüri Ratas

Külliki Kübarsepp, palun!

14:36 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea juhataja Hea peaminister! Oma kõnes pagulaskriisist rääkides rõhutasite, et tuleb tegelda piirikontrolli taastamisega. Minu hinnangul võiks Lõuna-Euroopale olla hea näide Eesti, kes tegeleb väga tõsiselt piiri kordaseadmise ja piirikontrolli tõhustamisega. Minu hinnangul ei ole see ainult tabalukk, vaid põhimõtteline küsimus ja üks meede, kuidas ennetada tekkinud probleemi süvenemist. Kas ollakse valmis kaaluma, et kaitsekulutuste arvel – see on see 2%-line norm, mis meil kehtib – rohkem investeerida piiri väljaehitamisse? Kindlasti on vaja kavandatud tehnoloogiliselt veel edasi arendada. Kas ollakse nõus ka kohustusliku kaitseõppe rakendamise arvel neid vahendeid kasutama? Juhendajate palk on üks suuremaid probleeme.

14:36 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma oma kõnes rääkisin Euroopa Liidu sisepiiridel piirikontrolli võimalikust taastamisest küll vastupidises kontekstis, et seda me ju ei taha. Me ei taha, et Eesti ja Läti vahel või Eesti ja Soome vahel

või Eestist Saksamaale lennates oleks piirikontroll. Aga mis puudutab Euroopa välispiiri, siis sellega olen ma nõus, et välispiiril peab olema loomulikult mitte ainult sümboolne roll, nii nagu on Eesti ja Läti vahelisel maismaapiiril, vaid peab olema ikkagi ka selge teadmine, et kõik, kes ebaseaduslikult üle piiri püüavad tulla, leitakse üles ja saadakse kätte. Seda me kavatseme kindlasti saavutada ka Eesti ja Venemaa vahelisel piiril.

Kui te küsite, kas me peaksime osa kaitsekulutusteks ettenähtud rahast kandma üle piiriinvesteeringutesse, siis seda vajadust me praegu ei näe. Me oleme jõudnud kolme erakonnaga valitsuses juba kokkuleppele riigi eelarvestrateegias, kus on järgmisel aastal selgelt investeering lisarahana ette nähtud, nii et me ei ole pidanud selle tõttu kaitsekulutusi vähendama. Kaitse-eelarve võib tunduda väga suur, see on kindel protsent ja üle 400 miljoni euro. Aga peab arvestama, et kaitseplaneerimine toimub Eestis kümneaastaste tsüklitena. Kui ühel aastal väga improviseerida ja öelda, et nüüd tõstetakse siit paarkümmend miljonit ära, mis siis, et see on vaid 5% kogu sellest potist, siis see lööb kogu kümneaastase plaani ikkagi kapitaalselt sassi. Seda püüaksin ma iga hinna eest vältida. Nii et oleme jõudnud valitsuses sotsiaaldemokraatide ja IRL-iga üksmeelele ja leidnud piirile raha lisaks. Ma arvan, et sektorile on see hea uudis, kui ei pea võtma raha ära ühest julgeolekuvaldkonnast, selleks et teist toetada. Saab ka muud moodi.

15:35 Aseesimees Jüri Ratas

Uno Kaskpeit, palun!

15:35 Uno Kaskpeit

Härra eesistuja! Härra peaminister! Mõni nädal tagasi kuulasin Vikerraadiot, kus te esinesite. Juttu oli Itaalias olevatest pagulastest ja nende abistamisest. Te rõhutate seal solidaarsusele ja tõite näite, et Itaalia lennukid valvavad Eesti õhuruumi. Selgituseks: need on kaks eraldi organisatsiooni. Üks on sõjaline organisatsioon ja tegutseb hoopis eraldi lepingu alusel, teine on Euroopa riikide organisatsioon ja töötab teise põhimõtte alusel. Miks te vassite ja ajate sellist jama Eesti rahvale, kes kõigest võib-olla aru ei saa, ning võrdlete neid kahte asja? Need ei ole ju võrreldavad. Nagu itaallased valvaksid sellepärast meie õhupiiri, et meie peaksime neid põgenikke aitama – see võrdlus on minu arust kohatu.

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma kardan, et teie erakonna esimees näeb minu järgmises sõnavõtus soovi teile välispoliitikat a-st ja b-st peale seletada. Ma püüan tõesti teha kõik selleks, et see ei tunduks kuidagi kohatu. Vaadake, loomulikult on tegemist formaalselt eri lepetega. Aga on mõeldamatu öelda ükskõik millisele liitlasele, et meie oleme olemas ainult selleks, et abi saada, aga kui neil on midagi vaja, siis me läheme kodunt ära või ei võta telefoni vastu. Loomulikult on NATO ja Euroopa Liit erinevad institutsioonid. Teate mis, mina ei kavatsegi, niikaua kui ma peaminister olen, öelda oma kolleegile Matteo Renzi, et ma olen Itaalia jaoks olemas vaid siis, kui nad meid aitama tulevad, mitte siis, kui neil abi vaja on. Ma ei pea sellist suhet Eesti ja Itaalia vahel põhimõtteliselt võimalikuks. Seda enam, et see, mida meilt palutakse, ei käi meile üle jõu. Kuulge, me räägime vähem kui sajast inimesest aastas! Nalja teete või?! Te räägite mingist massimmigratsioonist, hirmutate inimesi, prindite lendlehti, korraldate miitinguid. No ma ei tea ... Te ütlete, et me ei peaks olema avatud oma liitlasele Itaaliale, kes, jah, on panustanud Balti riikide õhuturbesse, mitte küll Eestis, vaid Leedus, aga see tugevdab ka meie julgeolekut. Kui Itaalia poliitikud mõtleksid niisama egoistlikult, nagu teie seda praegu teete – ma veel kord palun vabandust selle eest, et ma nii otse välja ütlen –, siis ei oleks Euroopa ühtsus. Ma rõhutan jälle, et kui ei oleks Euroopa ühtsus, kui ei oleks Euroopa Liitu ega NATO-t, siis oleks Eesti esimeste seas, kes seetõttu kannataks. Ärme oleme nii kitsarinnalised!

15:35 Aseesimees Jüri Ratas

Arno Sild, palun!

15:35 Arno Sild

Aitäh, härra eesistuja! Härra peaminister! Te eelnevalt väitsite, et maal tööpuudus ei suurene. Kas te tõesti ei ole kursis, et praegu käib suurfarmide likvideerimine, kombinatidesse veetakse mullikaid ja palju toodangut andvat piimakarja, et likvideeritakse sigalaid? Seega kaovad maal ka töökohad. Mis

protsessi peatamiseks ette võetakse? Saja päeva jooksul selleks küll midagi nimetamisväärset tehtud ei ole.

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! On küll tehtud ja väga palju on tehtud, selleks et Eesti majandusel hästi läheks, selleks et siia tuleksid investeeringuid, mis loovad töökohti. Ma sellest ka rääkisin. Aga ma hoolitsen selle eest, et teile saadetakst töötukassa tehtud statistika. Alati tasub enne, kui hinnanguid anda, vaadata fakte. Eesti Töötukassa suudab päris detailselt näidata trende ka maakondade ja piirkondade kaupa. Parlamendiliikmetel peab kindlasti olema võimalik selle infoga tutvuda. Ma usun, et see aitab teil ka hinnanguid korrigeerida.

15:35 Aseesimees Jüri Ratas

Henn Põlluaas, palun!

15:35 Henn Põlluaas

Aitäh, juhataja! Hea minister! Tahtsin küsida teilt ühe väga konkreetse küsimuse, aga olen kuulanud teie vastuseid kolleegidele ja pean ütleva, et kahjuks ühtegi konkreetset ja põhjalikku vastust ei ole kuulda olnud. Sestap küsin hoopis midagi muud. Tulen teie poliitilise avalduse juurde. Te rääkisite vajadusest konsensusliku välispoliitika järele, vastutustundest ja teiste seisukohtade arvestamisest, aga siis tituleerisite sama hingetõmbega opositsiooni teistsugused vaated ussitamiseks ja ässitamiseks ning populismisooks. Kui see ei ole arrogantsus, siis mis seda veel on? Kas see ongi teie arusaam konsensusse saavutamisest? Kas te tõesti peate ennast, valitsust ja koalitsiooni ilmeksimatuks, nii et opositsioon peaks olema eranditult kõigega nõus, ka sellega, mida me ei pea õigeks ega ka Eestile kasulikuks mitte?

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Mitte keegi meist ei ole ilmeksimatu, isegi teie mitte. Mina ka mitte. Aga ma siiski julgen öelda, et on teemasid, mille puhul ei peaks minema poliitilist punkti võtma. Seda enam, et see punktivõit on tegelikult hästi lühiajaline. Ma olen küll väga noor inimene, aga olen poliitikas olnud väga kaua ja olen näinud alates Mart Laari valitsusest valitsusi väga lähedalt. Olen mitme valitsusega koos töötanud. Minu kogemus Eesti poliitikast on see, et populistlike seisukohtade ja kiirete punktivõttudega ei purjeta kaugele. Eesti inimesed saavad väga hästi aru, kui neid lollitatakse. Näiteks siis, kui neile räägitakse massiimmigratsioonist, kuigi tegelikult tuleb Eestisse lisaks vaid mõni protsent nende inimeste arvust, kes niikuinii igal aastal Eestisse teistest riikidest tulevad, vähem kui sada inimest kogu Eesti peale. Eesti inimesed saavad aru, kui neid püütakse pidada primitiivseks või tahetakse hästi lihtsalt rääkides saada hästi odavat populaarsust.

Odav populaarsus tuleb kiiresti ja kaob niisama kiiresti. Seetõttu on minu ettepanek – minu meelest ei ole see kuidagi kohatu ega arrogantne – Eesti erakondadele, et kui me nendes küsimustes, mis on Eesti strateegilistes huvides, olgu selleks julgeolekupoliitika või välispoliitika, isegi ei suuda leida konsensust – ma olen leppinud sellega, et meie vaated erinevad muu hulgas väga ka teie erakonna vaadetest –, siis vähemasti tuleks hoiduda odava populaarsuse taotlemisest, eriti siis, kui see on otseselt Eesti riigi huvidega vastuolus. Mitte keegi meist ei peaks oma erakondlikke huvisid seadma ettepoole Eesti riigi huvidest.

15:35 Aseesimees Jüri Ratas

Krista Aru, palun!

15:35 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Koostöö, euroopalike väärtuste hoidmine ja nende eest seismine on kahtlemata väga olulised. Ma arvan, et inimestena mõistame seda kõik. Kuid niisama oluline on, väikeses riigis eriti, rahva usaldus oma riigi vastu. Kas teie näete just nimelt siin, rahva usalduses riigi ja riigi toimimise vastu, riigi sirgjoonelisuse ja aususe vastu, mingit probleemi? Kui näete, kas valitsus on siis valmis sellega tegelema või kas valitsus üldse peakski sellega tegelema? Kas te näete probleemi ja kas te olete valmis sellega tegelema ja tahate seda teha?

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Ma arvan, et iga valitsusliige ja ka iga parlamendiliige peab sellega tegelema mitte ainult sellepärast, et nii on õige, vaid ka sellepärast, et see on meie kõigi moraalne kohus. Eks meid ole ju selle pärast siia ka valitud. Ma arvan, et kõige õigem ja kõige loogilisem viis inimestes usaldust tekitada ongi asjadest rääkida, ka kriitilistel teemadel ausalt rääkida, isegi kui see on lühiajaliselt ebapopulaarne. Ei ole vaja kiirelt avaldada populaarseid seisukohti, sest hiljem saadakse aru, et seda tehti ainult selleks, et see väike punkt ruttu ära võtta. Tõesti, minu käest on mitu korda küsitud, miks ma räägin pagulastest, Kreekast ja kõikidel muudel sellistel teemadel, kus suurt punktivõitu oodata ei ole. Muuseas, ka majanduskriis oli 2009. aastal väga raske teema, aga siis me ei kartnud sellest rääkida ja lahendusi pakkuda. Minu meelest ei peaks me ka nüüd kartma ei Kreeka ega pagulaskriisi teemat. Vastupidi, me peaksime nendest rohkem rääkima, neid teemasid arutama omavahel ja ka Eesti rahvaga. Igal kogunemisel, kuhu teil on võimalik suve jooksul minna, tuleks Eesti inimestega neid teemasid ausalt arutada. Ma mõtlesin väga siiralt seda, kui ma ütlesin, et ma tänan teid võimaluse eest nendel, tegelikult ju mitte liiga suurt populaarsust töötavatel teemadel vestelda. Ma usun, et kaugemas vaates võib nende teemadega vastutustundlikult tegelemine meile kõigile pigem populaarsust tuua. Eesti inimesed on piisavalt targad, et seda õigesti hinnata. Kriisid tulevad ka meist sõltumatult ja valitsus koos parlamendiga peab nendega vastutustundlikult toime tulema. Siin ei ole alati lihtsaid ja odavaid lahendusi.

15:35 Aseesimees Jüri Ratas

Jaak Madison, palun!

15:35 Jaak Madison

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud peaminister! Rääkides kiiresti Itaalia lenduritest ja solidaarsusest NATO-s, tuletan ma meelde, et Eesti on täitnud kõiki oma kohustusi ja olnud NATO-liitlastega vägagi solidaarne. Me oleme üks neljast riigist, kes panustab kaitsekulutustesse 2% SKT-st. Me oleme käinud truualamilikult missioonidel Iraagis, Afganistanis ja Kesk-Aafrika Vabariigis. Meie oleme täitnud kõik oma kohustused NATO-s. Te rõhutasite ja panite meile südamele, et olgem riigimehelikud. Mul on tõesti kurb meel, kuigi ma olen isegi noorem kui teie, et paarikümne aasta pärast ei vaadata praegust peaministrit nagu tõelist riigimeest. Nüüd aga minu küsimuse juurde. Euroopas võidavad suurt populaarsust riigid, kes ei ole väga vaimustuses Euroopa Liidu praegusest arengust. Kas te pooldate otsedemokraatia suurendamist ja rahva arvamuse kuulamist suuremal määral, mis väljenduks selles, et paari aasta jooksul korraldataks referendum Euroopa Liitu kuulumise üle?

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Otsene vastus teie küsimusele on ei. Ma ei pea õigeks, et me peaksime seda uuesti referendumil küsima hakkama. Eesti inimesed on oma otsuse teinud. Eestil on Euroopa Liidust ja Euroopa ühtsusest väga palju võita. Täpselt niisama palju on meil võita NATO-liikmesusest. Isegi kui jätta väärtused kõrvale – ma saan aru, et minu ja teie arusaamad väärtustest, riigimeheliikkusest ja vastutustundest on sama mündi eri pooled või diametraalselt erinevad –, isegi kui need kõrvale jätta ja vaadata ainult kõige labasemaid, kõige ratsionaalsemaid, rahas, õuntes ja banaanides mõõdetavaid nähtusi, ma ütlen, et ka siis on, ükskõik kuidas, võimatu tõestada, et Euroopa Liitu või NATO-sse kuulumine oleks Eestile midagi muud kui väga kasulik. Isegi siis. Aga maailm on palju mitmekülgsem, ta ei ole ainult rahas mõõdetav. Minu hinnangul kuulub Eesti ilma igasuguse kahtluseta Euroopasse, Eesti peab olema Euroopa täieõiguslik liige ja Eesti peab olema ka Euroopa väärikas liige. Mitte nii, et me läheme ise rehepapina ainult saama, aga siis, kui kellelgi meie olulistest liitlastest on vaja meilt väikest abi, mille andmine on meile selgelt jõukohane ja mis ei tee meile endale midagi, ei võta tükki küljest, nagu öeldakse, siis me ütleme, et ei, mitte mingil juhul. Mul oleks siis hirmus häbi. Ma ütlen ausalt, et mina ei suudaks niimoodi teha.

15:35 Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

15:35 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Mina kui opositsioonipoliitik peaksin säilitama kriitikameele ja skepsise teie juhitud valitsuse suhtes, aga ausa inimesena pean märkima, et te olete teinud uut välisministrit valides väga hea valiku. See on viimasel ajal olnud üsna erandlik nähtus, et ministeeriumi pannakse juhtima spetsialist, mitte ustav parteipoliitik. Aga mind teeb ettevaatlikuks, et Marina Kaljurand pole mitte ainult väga tunnustatud diplomaat, vaid ta tunneb suurepäraselt Venemaad, sealseid olusid, ta tunneb isiklikult sealseid tegijaid, inimesi kõrgemast võimuešelonist. Kas te ei karda, et tema tegevus võib põhjustada seda, et meie suhted Venemaaga paranevad? Mida te kavatsete ette võtta, et seda ei juhtuks?

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Nojah, kes meist ei tahaks, et kõikide naabritega oleksid head suhted, aga kes meist oleks nii naiivne, et arvata, nagu see oleneks ainult isiklikust heast läbisaamisest. Me saame suurepäraselt aru, et meil ei ole võimalik Venemaaga lõpuni hästi läbi saada enne, kui Venemaa on lõpetanud oma naabrite ründamise. Kuni kehtib see poliitika, mida me oleme näinud Gruusias, Transnistrias, Krimmis ja Ida-Ukrainas, ei saa me pigistada silma kinni ja öelda, et me ei näe mitte midagi, me oleme selles suhtes pimedad, et *davaite žit družno* ehk elame sõbralikult. Nii ei saa ju. Loomulikult, me tahame olla sõbrad kõikide oma naabritega, aga praegu ei seisa see küll kuidagi meie taga. Küsimus on Venemaa poliitikas, Venemaa juhtkonna valikutes. Me ei saa neid valikuid kahjuks heaks kiita. Sõja tõttu inimesed hukuvad ja jäävad kodutuks. Eesti iseseisva ja väärika riigina ei saa siin silma kinni pigistada.

15:35 Esimees Eiki Nestor

Ain Lutsepp, palun!

15:35 Ain Lutsepp

Aitäh, härra eesistuja! Austatud peaminister! Kreeka on teinud nähtavaks Euroopa majanduslikud ja poliitilised nõrkused. Meie saime eesti vanasõna põhjal teada, et võlg on võõra oma, Kreekal pole selle võlga suurt pistmist, see on andja probleem. Te peatusite oma ettekande alguses euroopalikel väärtustel. Mis on siis teie arvates need euroopalikud väärtused Kreekas, kes kasutab ja maksab tagasi neid laene, ja milliseid euroopalikke väärtusi järgib Euroopa Liit laene andes, nende kasutamist kindlaks määrates ja Kreekat seadusi muutma sundides? Teie isiklik arvamus lihtsalt.

15:35 Peaminister Taavi Rõivas

Suur aitäh! Ma olen väga päri sellega, et usaldust saab üles ehitada ikkagi ainult kahepoolselt. Ei saa olla nii, et me küll teistelt nõuame euroopalike väärtuste järgimist, aga ise ei ole valmis panustama. See kehtib Eesti ja täpselt niisama palju ka kreeklaste kohta. Kui kreeklased soovivad Euroopalt solidaarsust, siis – ma pühendasin sellele päris mitu lõiku oma sõnavõtus – peavad nad ise ära tegema need asjad, mis on vajalikud nende aitamiseks. Nad peavad tegema reforme, kärpima liigseid kulusi ning ütleva ausalt välja, et jah, nad on teinud vigu, aga nüüd pööratakse uus lehekülg.

Põhjus, miks me nii umbusklikult nendesse suhtume, on see, et me oleme näinud ja üsna hiljuti näinud, kui Kreeka poliitikud, kes olid just rahva poolt täiesti demokraatlikul viisil valitud, ütlesid, et nad ei ole selleks valmis. See, et nad on esialgu sõnades ja ööl vastu tänast ka esimeste tegudega näidanud, et nad on valmis oma seisukohti diametraalselt muutma, annab natuke lootust. Aga me ei ole veel sealmaal, et usaldus oleks taastunud. Ei ole lihtne usaldust taastada peale seda tohutut usalduse kaotust, mis on viimase poole aasta jooksul peale Kreeka valimisi toimunud. Eriti arvestades, et täiesti vastustundetult oma Euroopa partnerite suhtes pandi referendumile küsimus, millele ei olnud kummalgi poolel tegelikult võimalik lõpuni õigesti vastata, sest küsimus oli väga keeruliselt esitatud, ja tehti ka kampaaniat, et vastuseks tuleks ei. Seetõttu arvan, et me peame olema väga nõudlikud partnerid, aga me peame ikkagi olema partnerid. Me ei saa kreeklastele selga keerata. Mina küll ei aplodeeriks sellistele lahendustele, mis lõpevad ühe Euroopa Liidu ja NATO riigi pankrotiga. See ei ole mõistlik ei nende inimeste suhtes, kes elavad Kreekas, ega nende inimeste suhtes, kes elavad Eestis.

15:36 Esimees Eiki Nestor

Terje Trei, palun!

15:36 Terje Trei

Ma tänan! Hea peaminister! Üldiselt jagan ma kõiki teie vaateid ja teie sõnavõtu kohta mul küsimusi ei olegi. Kuid selle arutelu tõttu, mis siin toimus, pean ma justkui natukene rikkuma ühte oma põhimõtet. Ma olen nimelt endale lubanud, et ma kunagi ei küsi statistika pärast, aga praegu võib see nii tunduda. Kuulates neid küsimusi ja arutelu siin, on mul tekkinud väike mure. Kuigi Euroopa asjad on justkui siseasjad ega ole otseselt tõlgendatavad välispoliitikana, mõjutavad kõik ühtse Euroopa otsused samas ka meie välispoliitikat. Kas me peaksime jääma välispoliitikas ka edaspidi võrdlemisi ühtseks, nagu me oleme siiaamaani olnud, või võime lubada endale eriarvamusi?

15:36 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Jah, see on väga õige tähelepanek, et kui definitsiooni järgi võtta, siis Euroopa asjad ongi meie siseasjad. See mõte vajab harjumist ka nüüd, 11 aastat peale seda, kui me Euroopa Liiduga liitusime. Ei ole nii, et kuskil seal on Euroopa ja siis kuskil siin on Eesti. See on üks tervik ja Eestil on seal oma roll. Meie oleme täpselt niisama palju Euroopa Liidu liikmesriik kui Saksamaa, Prantsusmaa, Suurbritannia või Kreeka. Meist sõltub vägagi palju see, mismoodi need protsessid lähevad. Aga mis puudutab küsimust välispoliitika kohta, siis osalt ma sellele juba vastasin. Võib-olla olen ma liiga naiivne, võib-olla konsensus ei olegi võimalik, aga püüaks teha nii, et isegi kui meil on erinevad seisukohad, siis ei opositsioon ega koalitsioon ei unusta kunagi seda, mis on Eesti riigi ja rahva pikaajalistes huvides. See ei peaks olema see teema, kus odavat populaarsust noppida. Selle juurde jään ma ka edaspidi.

15:36 Esimees Eiki Nestor

Kadri Simson, palun!

15:36 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Teie vastuseid on võimalik jälgida lisaks sellele saalile siin ka internetist. Üks tähelepanelik jälgija Pärnust saatis mulle teie esinemise ajal kirja. Sealt selgus, et te eksisite, vastates Liina Kersnale, kes küsis tööturureformide kohta Kreekas. Te eksisite, kui väitsite, et Eestis kehtestatud uus töölepingu seadus vähendas meil tööpuudust. Ta juhtis tähelepanu, et Eesti Panga Toimetistes on Liina Malk avaldanud analüüsi. Selles regressioonanalüüsis ei tuvastata, et töölepingu seadusel oleks olnud positiivset mõju tööpuuduse vähenemisele. Kui te lugesite eilset Postimeest, siis teate, et seal tuli üks doktorant välja väitega, et meie tööpuudus vähenes lihtsalt seetõttu, et tuhanded inimesed on läinud tööle Soome. Küsimus ongi see, mida te teete selle jaoks, et need 25 000 Eesti kodanikku, kes ametlikel andmetel töötavad Soomes, leiaksid põhjuse Eestisse tagasi tulla.

15:36 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Vaadake, ma olen majandust õppinud ja mulle on võimatu selgeks teha seda, et kui kogu statistika näitab, et hõivatute arv Eesti territooriumil on igal aastal oluliselt kasvanud ja tööpuudus eranditult igas Eesti piirkonnas on vähenenud, siis tegelikult ei sõltu see absoluutselt tööõigusest, vaid see lihtsalt kukkus meile kuidagi taevast sülle, et see, et Eesti tööpuudus on olnud üks kõige kiiremini vähenevaid Euroopas, on juhus ja et see, et osas teistes riikides see jätkab kasvu, on ka kõik puhas juhus. Seda ei ole võimalik mulle selgeks teha. Selles, kuidas Eesti tööturg muutub, on väga suur osa seadustel, maksukeskkonnal ja riigi poliitikal laiemalt.

Rändestatistika kahe suurema uuringu tegemisest on natuke aega möödas, üks on tehtud aastal 2010, teine aastal 2013. Juba 2013. aasta uuring näitas, et rändetrend on muutunud. Kui 2010. aastal mindi väga palju mujale tööle, sest Eestis lihtsalt ei olnud tasuvat töökohta, siis nüüd on, esiteks, väljaränne oluliselt vähenenud ja, teiseks, ära minnakse siit hoopis teistel põhjustel. Valdavalt minnakse selleks, et õppida, ennast täiendada, karjääri teha, mis, ma arvan, on aktsepteeritav. Ka teie olete ju väljaspool Eestit hariduse saanud ja ma imetlen teid selle pärast.

Mida me saame teha, et Eestis oleks rohkem töökohti ja Eesti inimesed ei läheks üldse majanduslikel põhjustel Eestist mujale tööle? Me saame ajada sellist poliitikat, mis Eesti inimeste elatustaset tõstab. Meil tuleb pingutada selle nimel, et Eestis palgad kasvaksid ja jõuaksid Põhjamaade palkadele järele. Te võite kas või sada korda narrida mind minu sõnade pärast, et ma ei kavatse enne rahul olla, kui Eesti elatustase on jõudnud Põhjamaade tasemele. Te võite öelda, et see on ebareaalne. Aga mina ütlen, et see on võimalik. Ei ole ühtegi objektiivset põhjust, miks Eesti inimesed peaksid olema halvemad kui soomlased või rootslased. Jah, on ajaloolised põhjused, miks meie elatustase on madalam. Jah, kapitali

akumuleerimisega on siin hoopis teine seis, kui on nendes riikides, kus mitu põlvkonda on saanud ettevõtteid üles ehitada. Me kõik teame seda, aga me jõuame neile järele. Vahe tegelikult väheneb. See võiks veel kiiremini väheneda ja selle nimel peavad valitsus ja parlament pingutama. Aga ma keeldun nõustumast sellega, et see ei ole võimalik, et me peaksime uskuma analüüse, mis näitavad, et meist ei sõltu midagi, et õigem oleks üldse koju jääda ja mitte midagi otsustada.

15:36 Esimees Eiki Nestor

Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, peaminister Taavi Rõivas! Avan läbirääkimised. Keskerakonna fraktsiooni nimel Kadri Simson, palun!

15:36 Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud Taavi Rõivas! Head kolleegid! Seda avaldust kuulates tuli mulle meelde umbes sada päeva tagasi ühe valitsusliitlase väljendatud seisukoht: on väga hea, et inimesed sellelt valitsuselt nii vähe ootavad, sest kui vähe oodatakse, siis on raske lati alt läbi joosta. Sama kehtib ka tänase poliitilise avalduse kohta. Ega me ju väga paljut ei oodanud ja seega on pettunud olla isegi raske. Küll aga olen väga keerulises olukorras, sest minu hea lastetuba ütleb, et lamajat ei lööda, seetõttu tundub sellise suhteliselt nadi algusega valitsust kritiseerida ju ebaõiglane. See ei ole empaatiline. Aga kui panna see mõtte lihtnimese keelde, siis tundub, et tegemist on sellise väikese kiusliku seltskonnaga: kõigepealt lüüakse sind jalaga, siis visatakse selili ja öeldakse, et ta ju lamab ja talle ei tohi midagi vastu lausuda.

Miks ma sellest räägin? Peaministri kõnes oli sageli juttu sellest, et meil peaks olema konsensus. Ma tuletan meelde, et ühes küsimuses on siin Riigikogus kõigi erakondade vahel alati olnud konsensus. See on olnud Eesti kaitsmine, laiemalt võttes julgeolekupoliitika. Keskerakonna programmis oli 2% SKT-st kulutamine riigikaitsele sees juba enne, kui valitsus seda teha jõudis. Samuti tähendab julgeolekuteema esiletoomine tegelikult selle mahavaikimist, et sisepoliitiliselt tegeleb meie valitsus suhteliselt laialt demokraatiast ja demokraatiareeglitest ülerullimisega. Seetõttu oli päris võõrastav kuulata peaministri manitsust, et me võiksime rääkida uuest poliitilisest kultuurist. Ma tuletan meelde, et napp kuu aega tagasi toimus siin selline pidulik ühishääletus, mida nimetati ka pahelise õigusloome kehtestamiseks, kui kobarseadusega suruti läbi hulk maksutõuse, millest enne valimisi polnud midagi räägitud. Mis uuest poliitilisest kultuurist me räägime, kui endale selliseid käike lubatakse?

Homme saab täis sada päeva uue valitsuse tegutsemist. Sellest tulenevalt on kohane meelde tuletada, miks me opositsioonina ei andnud valitsusele sadat kriitikavaba päeva. Sada kriitikavaba päeva ei ole asi iseeneses. Proovides leida saja kriitikavaba päeva alglatteid, jõuame Franklin Delano Rooseveltini, kes sai USA presidendiks keset suurt majanduskriisi. Tema ütles, et kui ta saja päevaga ei suuda muutust tuua, siis on ta läbi kukkunud. Kindlasti ei ole meie tänane valitsus üldse sellega kuidagi võrreldav, sest peeti küll pikki koalitsiooniläbirääkimisi, aga tegelikke lahendusi, mis Eesti riigi majanduse jalule aitaks, ei leitud. Seega ei väärinud uus koalitsioon ka sadat kriitikavaba päeva, sest lauale pandi maksutõusud, millest enne valimisi polnud midagi räägitud. Nii kesist ja jõuetut esimest sadat päeva kui tänasel valitsusel pole taasiseseisvunud Eestis veel ühelgi varasemal valitsusel olnud. Nii võib väita, et Taavi Rõivase juhitud kabinet on seadnud etaloni, millest allapoole ühelgi tulevasel valitsusjuhil pole võimalik laskuda, sest siis ei peeta sadat päevagi vastu.

Me kuulsime peaministrilt, et kusagil mujal, Kreekas, on suuremad probleemid kui meil. Aga paraku on kodus suurim probleem see, et meie riigi käekäigu eest peab vastutama valitsus, millel pole autoriteeti ega toetust, pole uuenduslikke ideid ega pole pakkuda ka toimivaid lahendusi Eesti ees seisvate probleemidega tegelemiseks. Probleem on ka see, et kogenematu peaministri kõrval pole valitsuses toeks tugevaid arvamusiidreid ja poliitikuid, kes võtaksid vastutuse enda õlule, kui peaminister seda teha ei suuda. Pigem on valitsus mehitatud inimestega, kes ka ise annavad signaali, et nad istuvad sellel kohal, kuni saavad. Laialt on ju levinud arvamus, et kaua see liit ei püsi.

Palun lisaiega!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Lisaaeg kolm minutit.

15:36 Kadri Simson

Seega, Kreeka valitsuse probleemid on peaminister Taavi Rõivasele justkui väljapääs sisepoliitikast, kus Reformierakonnal puuduvad ideed. Aga see ei takista siit kõnetoolist kreeklasti õpetamast. Tuletan meelde, et erakond, kes lubas veel kaheksa aasta eest rikastele Euroopa maadele majanduskasvu poolest järele jõuda, soovib nüüd piirduda sellega, millele võib kindel olla, ehk leppida meie majandusseisakuga. Tõsi on see, et Taavi Rõivas lubas enne valimisi ka uut Põhjamaad, aga peale valimisi viitab uuele Põhjamaale vaid maksutõusude tõttu Põhjamaade tasemele kerkiv kütuse hind. Reformierakond vältis ka enne valimisi majandusteemadel arutlemist, aga ülejäänud erakonnad siin saalis siiski rääkisid sellest, et Eesti inimeste sissetulek on väike ja samas on Eesti madalalalgaline töötaja armutult maksustatud, sest maksuvaba osa tema palgast on imeväike. See madalalalgaline inimene tunneb suurt survet emigreerumiseks, sest elu tahab elamist. Selle eitamine ei kasvata Eestis tööd otsivate inimeste arvu. Peale valimisi tulumaksuvaba miinimumi tõsteti, aga seda tehakse hajutatult: järgmisel aastal 16 eurot ja sealt edasi 10 eurot, samas kui kütuseaktsiisi tõus kasvatab kohe kõikide kaupade ja teenuste hindu. Ma pole näinud ka seda, et see valitsus oleks pakkunud mingitki kokkulepet ja tuge neile kahele osapoolele, kes peavad läbi rääkima järgmise aasta miinimumpalga tõusu üle.

Oleme jõudnud sinnamaale, et Eesti on kallis riik ja riigikassat täidetakse üsna ühtemoodi nii vaesemate kui ka rikkamate rahakotist. Aga vaatame nüüd Euroopas ringi. Läbi ajaloo on riigid kasutanud võrdsustavat maksustamist just kodurahu huvides. Seega annab Kreeka kriis peaministrile suurepärase võimaluse asendustegevuseks. Aga selle asemel, et Kreekat õpetada, võiks tegelda koduste muredega. Kreeka probleemidest rääkimine ei ole ju tegelikult enam kui jutt. Valitsus teab väga hästi, et kui Euroopa suured teevad Kreeka kohta konkreetsed otsused ära, siis meil puudub nende vetostamise õigus. Meie raha on mängus, aga meie sõnaõigus on sümboolne. 2010. aastal rääkisid tänase peaministri ja rahandusministri eelkäijad, et Kreeka abipakett on justkui investeering, mis lubab korralikku tulu. Vähemalt sellest me enam ei räägi, aga võiks ausalt rääkida ka sellest, mida ütlevad suured rahandusorganisatsioonid. Nimelt, kõige valutum lahendus on laenude andeksandmine. Ma soovin valitsusele jõudu, aga arvan, et nii nõrga algusega valitsuskabinet vajaks kindlasti uuendamist. Oleks vaja tunnistada, et Reformierakonnal on ideed otsa saanud, ta vajaks puhkuseaega opositsiooni pingil. Täna tähelepanu eest!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel Martin Helme, palun!

15:36 Martin Helme

Lugupeetud kolleegid! Härra spiiker! Härra peaminister! Kadri ütles, et hea lastetuba ei luba tal olla üleliia kriitiline. Palun siis oma vanematelt andeks, aga ma pean olema kriitilisem. Enam-vähem saja päeva puhul tehtud poliitiline PR-trikk, mida peaministri tänane ülesastumine tähendas, oli minu meelest maitsealage ja sisutühi. Need sõnad kirjeldavad kogu viimast sadat päeva. Millega on siis valitsus kolme kuu jooksul silma paistnud? Inimesed, kes räägivad Kreeka kontekstis majanduslikust reaalsusest, tegelesid maksude tõstmisega. Nad tegelevad seletamisega, et kuigi viimased 15 aastat on meil olnud toimiv ja kõigi poolt aktsepteeritud immigratsioonipoliitika, nüüd enam niikuinii niimoodi jätkata ei saa, ja nad tegelevad ka Kreeka pankrotipesas osaluse suurendamisega. Võtan need teemad siis ükshaaval ette.

Kreeka probleem on ainult osaliselt selles, et Kreeka riiki valitsetakse kreekalikult. Kreeka riiki on kreekalikult valitsetud üle saja aasta. Tegelik probleem on selles, et puhtast eurodogmast lähtuvalt on Kreekale ikka rohkem ja rohkem laene peale surutud. See on osaliselt tingitud sellest, et sakslased on kurikavala skeemiga käivitanud euroala ning 80% Saksa SKT-st tuleb sellest, et teised eurooplased ostavad Saksa kaupa. Seda kaupa ostavad nad Saksa pankadelt laenatud rahaga. Kui me räägime majanduslikust reaalsusest, siis see ei ole jätkusuutlik. Seda probleemi on püütud lahendada mitme abipaketiga. Praegu kõne all olev kolmas n-õ investeeringupakett – tuletame jälle meelde, et neid ei oleks tohtinud olla rohkem kui üks – ei jää kindlasti viimaseks, sest Kreeka võlg on nii suur, et seda lihtsalt ei saa tagasi maksta. Sellises olukorras tulla parlamendi ette rääkima solidaarsusest ... Põhimõtteliselt on "solidaarsus" Eesti poliitilises leksikas muutunud ropuks sõnaks. Meil ei ole mingit mõistlikku põhjust aidata Kreekat veelgi raskemasse olukorda lükata, kulutades selleks Eesti maksumaksjate raha. See juhtub siis, kui me läheme kaasa selle paketiga, mis praegu on välja hautud.

Aga nagu peaminister rõhutas, ta ei ole veel öelnud, et Eesti valitsus peab seda vajalikuks. Ilmselt loodetakse, et keegi teine kuskil selle asja n-ö umbe jooksub.

Eriti maitselage on aga see, kuidas Reformierakond reageerib kriitikale, hakates sildistama opositsiooni. Me saame aru, et see on euroopalik komme. Vaat see on täpselt see, mida Euroopas tehakse. Inimesi, kes räägivad rahvuslike huvide kaitsmisest, tembeldatakse rassistideks, vihakõne pidajateks, kinnisteks tagurlasteks, kes mitte millestki mitte midagi aru ei saa. Peaminister rääkis meile sellest, kuidas riiklike ja rahvuslike huvide nimel ei tohi poliitilist punkti noppida. Aga kui meie arvame, et riiklikud ja rahvuslikud huvid ongi see, mida me kaitseme, siis see poliitiline punkt tuleb meile iseenesest, mitte sellepärast, et me läksime seda noppima.

Hurjutada oma poliitilisi vastaseid, neid sildistades, suutmata ise peaaegu kahe tunni jooksul ühelegi küsimusele konkreetset vastust anda – see ei ole see poliitiline kultuur, millest meile peaks siin loengut pidama. Küsimusele, millised omavalitsused siis on need, kes on olnud vabatahtlikult nõus vastu võtma immigrante, me ei saanudki vastust. Vastuseks kõlas ainult üks ümmargune jutt. Vastates küsimusele, kui palju Eesti on praeguseks andnud Kreekale raha, millest me ilma võime jääda, räägiti sadadest miljonitest. Ma tuletan meelde, et ka meie erakond oli kategooriliselt vastu nendegi sadade miljonite andmisele, sest juba aastal 2012 oli meile majanduslikust loogikast lähtuvalt selge, et Kreeka ei ole võimeline oma laene teenindama ja varem või hiljem tuleb Kreeka võlad ümber struktureerida. Seda eirati. Selle asemel on suurendatud Kreeka võlakooormust peaaegu 200%-ni SKT-st. Sellist summat ei ole mitte kunagi moodsa majanduse ajaloos tagasi makstud, mitte kunagi.

Nüüd tahetakse, et me suurendaksime veelgi seda raha, millega me Kreekas riskime. Milleks? Mingit solidaarsust siin ei saa olla, sest Kreeka on Eestist aastakümneid kauem eurotoetusi saanud. Täpselt samamoodi nagu kõik teised Euroopa Liidus. Meil ei ole mingisuguseid kohustusi ega mitte mingisugust moraalset ülesannet aidata Kreeka rahvast põlvili suruda, mida praegune abipakett teeb. Lahendus oleks võlgade restruktureerimine, osa võlgade mahakandmine ja oma raha taastamine. Aga sellest ei taheta Euroopas absoluutselt midagi kuulda. Selle tõttu me näemegi jaburaid poliitilisi lahendusi, mis eiravad majanduse toimimise reegleid.

Mind häiris väga ka üks lühikene koht peaministri sõnavõttus, kus ta ütles, et kõik Eesti parlamendierakonnad andsid Euroopa Liidu asjade komisjonis heakskiidu valitsuse praegusele immigratsioonipoliitikale. See ei ole päris täpne. Kõik Eesti parlamendierakonnad kiitsid heaks valitsuse seisukoha, et immigratsioon peab olema vabatahtlik. Kui see on vabatahtlik, siis me otsustame ise, kes ja millal siia tuleb ning kui palju neid inimesi on. Kui see ei ole vabatahtlik, siis valitsus ületab ELAK-is talle antud volitust. Nii lihtne see ongi.

Nüüd riigikaitsest, mida siin ka lühidalt puudutati. Konservatiivne Rahvaerakond on korduvalt olnud väga teravalt kriitiline nii praeguse kaitseministri kui ka peaministri suhtes. Meile on ilmne, et valitsus tegelikult ei saa aru, kui kriitiline on meie riigikaitse seis, ja lähtub ikka veel plaanidest, mis pandi paika enne Ukraina kriisi. See ei ole adekvaatne käitumine. Meil on vaja need plaanid kiiremas korras ümber teha ja paljud asjad seal ettepoole tõsta. Kui keegi tuleb ütlema, et selle jaoks ei ole raha, siis palun, et seda ei ütleks mitte samad ministrid ega sama valitsus, kes on leidnud ilma ühtegi küsimust esitamata sadu miljoneid eurosid, et Kreekasse nagu põhjatusse auku raha uputada. Kõigepealt peaks ikka enda riigikaitsega tegelema, alles siis võiks tegelda sellega, kuidas olla solidaarne kuskil Euroopa perifeerias toimuva korral.

Nii või teisiti tuleb üle korrata, et praegusel valitsusel ei ole moraalset autoriteeti midagi teha. Mida kiiremini see valitsus laiali läheb, seda parem Eestile. Aitäh!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel Andres Herkel, palun!

15:36 Andres Herkel

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud kolleegid! Peaminister! Ma kõigepealt tuletan meelde, mille pärast me täna siin koos oleme. Sellist formaati nagu valitsuse saja päeva aruanne põhiseaduses ega Riigikogu kodukorra seaduses ette nähtud kahtlemata ei ole. Põhiseaduses on lihtsalt üks natukene naljakas säte, mis ütleb, et valitsus ei saa ametisse astuda, ilma et ta Riigikogu ees vande annaks. Nii et ma ei tea, kas see, et seda on sellisel moel ära kasutatud, kõneleb mingist poliitilisest osavusest või millestki muust. Aga iseenesest, arvestades neid sündmusi, mis toimuvad Euroopas, nii Kreeka kriisi kui ka pagulaskriisi, siis tegelikult, mida rohkem valitsus räägib, oma seisukohti avab ja avalikkusele seletab,

seda parem. Selles mõttes aitäh peaministrile! Neid katseid võiks olla rohkem ja need võiksid olla võimalik ka natuke paremad ja sisukamad kui tänane.

Kõigepealt ei saa ma kindlasti nõustuda sellega, mis siin sissejuhatuseks kõlas, just nagu oleks Eesti geopoliitilise asukoha mõistmine, avatus ja sallivus mingi valitsuserakondade monopol, ainuõigus ja ainupädevus, millest opositsioonierakonnad aru ei saa. Ma Vabaerakonna nimel sellise väljaütlemise vastu küll protestiksin. Me saame suurepäraselt aru, et need probleemid, millega valitsus on silmitsi, tulenevad osaliselt märksa kaugematest ja suurematest arengutest ning neid ei olegi meie valitsusel võimalik päriselt juhtida. Küll aga on valitsusel võimalik arendada efektiivsemat, aktiivsemat ja tugevamat välispoliitikat, mida me ootame ka uuel välisministrilt.

Aga Kreeka küsimuses, jah, on ka Vabaerakond teistsugusel seisukohal. Ma arvan, et Euroopal oleks aeg teha endale selgeks ja üheselt tunnistada, et on tehtud väga jämedaid vigu. Esimene jäme viga oli kindlasti Kreeka omal ajal eurotsooni vastuvõtmine. Meil ei olnud selles osa. Meie ette tuli see probleem hiljem, kui me olime Euroopa Liitu jõudnud. Me käitusime heausksena. 2012. aastal olid siin väga teravad debatid. Me liitusime nende abipakettidega, aga praegu ei ole tõepoolest näha, et sellest mustast august väljatulemise võime kuidagi olemas oleks. Pigem on küsimus selles, kui suured on Euroopa võlausaldajate kaotused. See on küsimus, kus, ma arvan, meil mitte ei ole ainult voli, vaid meil on lausa kohustus tegelda Euroopa riikide, sh Eesti avaliku arvamusega Kreeka probleemide kohta. Sellepärast, et kui Kreeka pani referendumile niisuguse küsimuse, nagu ta pani, siis, vabandage väga, on ka meil õigus öelda, et sellisel kombel abi andmine ei ole enam kohane ega jätkusuutlik ja see ei ole meie ühiskonnale meeltemööda.

Nüüd pagulasküsimus. Selle arutelu emotsionaalsus on meid, ma ütlesin nii, tõsiselt ehmatanud. See, milliseid radikaalseid vorme see Eesti ühiskonnas kohati on võtnud, näitab, et see ei ole lihtne küsimus, aga me peame seda reaktsiooni kindlasti mõistma. Me peame mõistma, et selle taga on ka nõukogude perioodi dramaatilised kogemused, kui tõepoolest toimus massiline immigratsioon. Meie ühiskond ei ole nendest probleemidest veel päriselt välja tulnud. Kindlasti tuleb mõista ühiskonna tundlikkust, mis ilmnes siis, kui Euroopa Komisjon hakkas rääkima enam kui tuhandest kohustuslikust pagulasest, kes Eestil vastu võtta tuleks. Siin ei ole mingisugust eelsoodumuslikku ksenofoobiat. Ma arvan, et me oleme sellest kaugel. Üksikute näidete põhjal ei saa üldistada.

Palun samuti lisaiega!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Lisaaeg kolm minutit.

15:36 Andres Herkel

Nagu ma ennist ütlesin, valitsust võiks pigem kiita selle eest, et see pagulaste hulk, kellega meil tulevikus tegemist tuleb teha, on nüüd väiksem. Aga probleemi juured on siiski Lõuna-Euroopas ja selle teemaga tuleb jõuliselt tegelda. Samuti tundub mulle, et seda probleemi käsitledes ei ole meie sisekommunikatsioon kõige paremini töötanud.

Nüüd tulen nende saja päeva ja sisepoliitiliste küsimuste juurde. Minu nagu ka ilmselt paljude teiste käest siin on küsitud, mis hinde ma valitsusele paneksin. Sisepoliitiliselt jätaksin ma selle hinde panemata, aga arvestades keerulist julgeolekupoliitilist olukorda, olen ma küll kaugel sellest arvamusest, et Eesti valitsus on halb ja enam halvemat olla ei saa. Kuid sisepoliitilisi ebaõnnestumisi on palju.

Te räägite vastutustundlikust eelarvepoliitikast. See maksupakett, mis siin vastu võeti pelgalt selleks, et eri osapoolte omavahel vastukäivaid valimislubadusi täita, on küll väga kaugel vastutustundlikust eelarvepoliitikast. Kõige õigem oleks see, kui te selle paketi ehk selle kurikuulsa kobarseaduse tagasi pööraksite või kui Eestis tekiksid eeldused need küsimused tagasi pöörata. Vabaerakonna fraktsioon tegi sellega täna algust, esitades ühe eelnõu, mis konkreetset käib majutusasutuste käibemaksu kohta. Me teame väga hästi, et valitsuskoalitsioonis on küllaga inimesi, kes on nende punktide suhtes kriitilised, ja kuu aega tagasi ei saanud nad meie muudatusettepanekuid isegi hääletada.

Haldusreform. Härra peaminister ütles, et esimesed sada päeva suurendavad usku, et haldusreform on võimalik. Vabandust, minus ei ole see usk küll suurenenud. Monika Haukanõmm saatis teile kirjaliku küsimuse, millele te vastasite kahel leheküljel sujuvalt niiviisi, et te meile mitte midagi ei vasta selle kohta, mis suunas see haldusreform minema hakkab. Me kindlasti kordame seda küsimust. Aga kui saja päeva jooksul on kuulda ainult ebamäärasust ja mitte midagi konkreetset, siis, vabandage väga, see asi

läheb kas vales suunas või jääb lõpuks aega liiga väheks, et seda kõike üldse teostada.

Tahan ka markeerida lubadust, et liigutakse konkurentsivõimelisema ärikeskkonna suunas. Neid asju, mis hakkaksid väikeettevõtluse olukorda Eestis realselt parandama, me väga ootame, aga me ei näe neid.

Lõpetuseks ütlen, et ausalt öelda me tervitame neid punkte, mida – ma ei tea küll, mis motiividel – Sotsiaaldemokraatlik Erakond on esile tõstnud koalitsioonileppe avamisest rääkides.

Demokraatiapaketti Eesti kindlasti vajab. Me räägime avatud valimisnimekirjadest. Kindlasti peab lisaks rääkima erakondade rahastamisest, mitte ainult valimiskulude piirist. Kindlasti on ka tulumaksuvaba miinimumi suurenemine märksa korralikum meede kui see, mida teie olete pakkunud. Aitäh!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel Priit Sibul, palun!

15:36 Priit Sibul

Austatud Riigikogu esimees! Peaminister! Head kolleegid! Esmalt õnnitlen täna vande andnud uut välisministrit ja soovin talle edu! Teiseks, Kadri sissejuhatust ja väidet, et julgeolekuküsimuses valitseb Eesti erakondade vahel konsensus, on raske uskuda ja seda on kummaline kuulda selle erakonna esindajalt, kelle esimees ei suuda välja öelda, kas Krimm okupeeriti või vabastati.

Aga nüüd tänasest päevast. Viimased päevad ja nädalad on Euroopa, sh Eesti poliitilise elu keskpunktis olnud Kreeka võlakriis. Ent tuletan meelde, et tegelikkuses pidasime samasugust diskussiooni siinsamas saalis kõigest paar aastat tagasi, kui otsustasime, et Eesti osaleb võlalõksu langenud riikide jaoks mõeldud EFSF-is ja ESM-is. Ma olen endalt korduvalt küsinud, mis siis on Kreekas vahepeal muutunud.

Tõsi, veel 2014. aasta sügisel oli õhus tollal realsena tundunud Kreeka edukas programmist väljumine 2015. aastal. Majandusprognoos ennustas Kreekale käesolevaks aastaks 2,9%-list ja järgmiseks aastaks 3,7%-list kasvu. Kuid tänaseks on kreeklased sisse lülitanud tagasikäigu ja mitte ainult majandusnäitajates. Võrreldes paari aasta taguse ajaga on muutunud see, et võimule on tulnud

neokommunistid, keda juhib populistlik Tsipras. Muutunud on see, et nende vedamisel on taganatud varasematest kokkulepetest võlausaldajatega. Muutunud on see, et endise rahandusministri Varoufakise eestvedamisel mängiti ülejäänud Euroopa Liiduga pokkerit, lootuses teised üle bluffida.

Kuid sellises stiilis mängimine ei kuulu euroopalikku poliitikakultuuri, vaid annab tunnistust vastutustunde ja reaalsustaju puudumisest. Erinevalt Kreeka valitsuse esindajatest on teiste riikide liidrid käitunud vaoshoitult ja kannatlikult, sest kaalukausil on lisaks solidaarsusele ka integratsiooni- ja julgeolekuküsimused, mis võivad mõjutada kogu Euroopa tulevikku. Ent Tsipras ja Kreeka endine rahandusminister on seda asjaolu oma pokkerimängus kasutanud väljapressimiseks.

Minu küsimus on, kuhu tõmbab piiri Euroopa. Veel olulisem on, kuhu tõmbame piiri meie. Euroopa Liidu eduka toimimise üheks alussambaks on solidaarsus, kuid minu arvates on fundamentaalne see põhimõte, et solidaarsus ei saa seisneda selles, et me seda kellelegi peale surume. Paljukõneldud solidaarsus peab olema kahesuunaline või siis polegi mingit solidaarsust. Kreeklased lasid end lollitada ning valisid endale populistidest ja neokommunistidest koosneva valitsuse. Kreeklased ütlesid kümme päeva tagasi referendumil ei Euroopa abikäele. Mulle ei näi kuidagi niimoodi, et soovitakse koostööd või vajatakse abi. Viimases hädas võtsid nad parlamendis vastu pealesurutud seadustepaketi, aga pidasid selle juures kõnesid, mis usaldust ei kasvata. Pokker jätkub. Kuigi Tsiprase hiljutist nõustumist läbirääkimiste ettevalmistamise alustamisega on tõlgendatud kui Euroopa Liidu võitu Kreeka kommunistide üle, siis lubage mul jääda siinkohal skeptiliseks. Kreeklased on korduvalt sõnamurdjalikult käitunud. Pole välistatud, et nõustumine on lihtsalt samm, saamaks kiiresti käibevahendeid.

Tuletan meelde, milliste panustega osaleme selles protsessis meie. Me osalesime Kreeka teises programmis, mida rahastati EFSF-i kaudu. Programmist maksti lõpuks toetuslaenuuna Kreekale välja 130,9 miljardit eurot. Tinglikult on meie Kreekaga seotud garantiid *circa* 330 miljonit eurot, koos intressidega 370 miljonit eurot.

Palun ka lisaiega!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaiega.

15:36 Priit Sibul

Head saalisviibijad! Täna ei saa me vastu võtta otsuseid ega peagi seda tegema, kuid võimalik, et juba ligi kuu aja pärast tuleb meil hääletada, kas jätkame "solidaarsusega" või mitte. Minu arvates on siinkohal võtmeküsimuseks järgnevad päevad, mis näitavad, kas Kreeka öösel vastuvõetud seadusi ka rakendama hakkab või jätkub vassimine, sõnamurdmine ja pokker. Kui nad peaksid valima viimase variandi, siis pole mingit küsimust ja Eestil on raske Kreeka kommuniste aidata. IRL-i teine punane joon on see, et mitte mingil juhul ei tohi me toetada mingisugust võlgade vähendamist või nende korstnasse kirjutamist. Oluline on ka see, et Eesti ei peaks võtma täiendavaid eelarvekohustusi Kreeka abistamiseks. Lõpetuseks kordan üle, et praeguses julgeolekuolukorras on oluline ühtne Euroopa Liit ja eurotsoon. Me näeme, et ka üks julgeolekukriis on Euroopa jaoks liiga palju. Me näeme keerulist olukorda ja selle tagajärgi Ukrainas. Need mõjud ulatuvad ka meieni. Meil ei ole vaja veel ühte probleemi või selle süvendamist, vaid tuleb otsida ja pakkuda lahendusi. Just seetõttu peab olema selge, et kui Riigikogu koguneb erakorralisele istungile, peame nägema, et sõnadele ja otsustele on Kreekas järgnenud teod ning täna tunneli lõpust paistev valguskiir on ikka valgus- ja lootuskiir, mitte vastu kihutava kiirrongi tuled. Tänan tähelepanu eest!

15:36 Esimees Eiki Nestor

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel Jevgeni Ossinovski, palun!

15:36 Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Esiteks soovin sotsiaaldemokraatide nimel Marina Kaljurannale edu ja jõudu välisministriametis! Rääkides nüüd Kreeka olukorrast ja ka pagulastest, millest siin täna juttu on olnud, siis mõlema teema käsitlemisel näen ma tegelikult ühist ja muret tekitavat joont. Nimelt on Eesti avalikkuses tugevnemas isolatsiooni ja teatud kapseldumise meeleolud. Öeldakse, et las see Kreeka läheb, ei ole meie mure. Öeldakse, et miks meie peame pagulasi vastu võtma, las teised riigid tegelevad sellega. Ma olen isegi kuulnud arvamust, et las need õnnetud inimesed upuvad, nälgivad, surevad – need ei ole ju meie inimesed. Selline reaktsioon ja soov teatud mõttes aknaluugid sulgeda on ühiskondlikult ja mõnel määral ka ajalooliselt muidugi mõistetav. Küllap peame ka endale tuhka pähe raputama, sest poliitikud ei ole siiani suutnud anda piisavalt selgeid vastuseid inimeste paljudele küsimustele. Samas olen ma veendumusel, et Eesti saab olla edukas vaid avatud ja salliva riigina, kes osaleb aktiivselt rahvusvahelistele probleemidele lahenduste otsimises. Mõistagi saab Eesti olla edukas vaid ühtses ja tugevas Euroopa Liidus.

Kreekast rääkides ei saa me loomulikult rõõmustada selle üle, et Kreeka majanduslik olukord on selline, nagu ta täna on, et riik ei suuda iseseisvalt oma probleemidega toime tulla. Mõistagi ei saa me rõõmustada selle üle, kui varem kokkulepitust kinni ei peeta. Ent see minu hinnangul ei tähenda, et me peaksime alluma kättemaksuihale ning Kreeka valitsust karistades laskma kogu riigil ja rahval kaljuservalt alla kukkuda. Ühe liikmesriigi nõrkus on tegelikult ju kogu Euroopa Liidu nõrkus, ka Eesti nõrkus. Ei maksa luua illusioone, et Kreeka lahkumisel euroalast ei oleks olulist majanduslikku ega ka poliitilist mõju meie riigile. Eestil ei ole tugevale Euroopale alternatiive, vähemasti mitte positiivseid alternatiive. On ju selge, et pärast Kreeka lahkumist hakataks esitama küsimusi ka Hispaanias ja Portugalis, et äkki saaksid ka need riigid kogu rahvusvahelise kogukonna ja kohustused kuu peale saata. Kindlasti suureneks Suurbritannia elanike soov öelda referendumil Euroopale ei. Sellise dominoefekti tulemuseks oleks kahtlemata väiksem, sisemiselt nõrgem ja rahvusvaheliselt vähem tähtis Euroopa ning see ei ole Eestile hea perspektiiv. Mõistagi peavad Kreekasse panustanud riigid oma raha tagasi saama. Aga küsigem endalt, kas see on tõenäosem siis, kui Kreeka majandus taas kasvama hakkab ja olukord stabiliseerub, või siis, kui Kreeka läheb pankrotti, kas siis, kui Kreeka jääb Euroopa perre, või siis, kui ta triivib uppuva laevana karide suunas. Seega, kui solidaarsus ei ole piisav argument, siis tasuks mõelda ka Eesti enda huvidele.

Pagulaste küsimuses on avalikkuses paraku lootusetult segi aetud massiimmigratsioon ning sõjajulmuse ja diskrimineerimise eest põgenevad pagulased. Kas me tõesti ütleme inimesele, kes on kuude kaupa põgenenud surma eest, et me ei taha teda aidata, mingu tagasi surma? Mina ei ütle. Loomulikult tuleb arvestada Eesti riigi võimega pagulasi integreerida, tuleb otsida võimalusi, et inimesed leiaksid töö, õpiksid ära keele, sulanduksid meie ühiskonda. Ent öelda lihtsalt, et me neid ei taha, me minu hinnangul ei saa.

Palun üks minut lisa-aega!

16:37 Esimees Eiki Nestor

Üks minut lisaega.

16:37 Jevgeni Ossinovski

Kui me nii ütleks, siis ei peaks me lahkuma mitte ainult Euroopa Liidust, vaid ka ÜRO-st. See on kahtlemata võimalik, aga ma ei arva, et me sellist Eestit tahame. Lisaks mõelgem sellele, et me palume itaallastel tulla siia oma lennukite ja meeskondadega meie õhuruumi turvama. Oleme tänulikud, kui Euroopa maksumaksja investeerib Euroopa Liidu eelarve kaudu meie koolivõrku, teadusesse, teedesse ja haiglatesse. Aga kui Itaalia on probleem pagulaste integreerimisega, siis ütleme, et vaat seda me ei taha, vaadaku ise, kuidas hakkama saavad. Minu hinnangul ei ole see vastutustundlik.

Kokkuvõtteks. Maailmas toimub kahtlemata palju ebameeldivaid ja koledaid asju, ent need ei muutu olematuks, kui me oma silmad kinni paneme. Seega hoidkem silmad lahti ning püüdke leida Eestile parimad võimalused õnnestumiseks, seda mõistagi ühtses ja tugevas Euroopas. Aitäh!

16:37 Esimees Eiki Nestor

Läbirääkimised on lõppenud ja Riigikogu täiskogu erakorraline istungjärk 16. juulil 2015 samuti.

Istungi lõpp kell 15.39.